

רלעיל רס"ל כל מה הצד לא פרכינן כל דרוא, ועוד דרמי בר חמא סברו) כרנא דלית ליה דרב הונא, ועוד שמעתתא ריבמות כדשני"ח) לאחר כסף, והא דאמר לרמי קידושין פסלי חושה נמי פסלי מוקמינן שפיר אחר בספ"ט, דלית ליה דרב הונא אפי' לפסולות).

ב. ועל קושיה בת יומא), אם חיסצת אשריך, דמיעושא דמפילות ומחצה נקבות הוי רוב המתיר ונבי חמותו נמי בפרק האשה בחרמא) מיעושא הוא מפילות ומחצה נקבות רוב המתיר ומיעושא אוסר, אבל חוקה דעיסה ומיעושא דאין מטפחין), וכן בכיוסי הדם מיעוש מעשיהן מקולקלין) וחוקה דבהמה) האך יצטרף לרוב, וכיין שאין רוב מיעושא כמאן דליתא.

סימן כג. תשובה לרב יוסף.

(בענין נישואין בחד אבילות)

אני אינו כראי ששלחתם לי כך, אבל כך דעתי נוטה שמותר לכנוס לאלתר, ואפי' בתוך ל' יום למי שלא קיים פריה ורביה רק ימתין אחר שבועה, ולמי שקיים לאחר ל' יום מותר ואפי' מת אביו, מדקאמרין) על כל המתים אינו נכנס לבית השמחה עד ל' יום על אביו וכו', ותניא בברייתא בשילהי האי שמעתתא) כל ל' לנישואין, ולא קספלינן אלא במתה אשתו, אבל מת אביו לא קספלינן, דרואי נישואין שרי אחר ל' יום דמצוה קעביר אפי' יש לו כמה בנים, ואי נישואין בבית השמחה דמי אמאי תני ליה, תיסק ליה משום דהוה ליה בית השמחה, אלא ודאי לא בבית השמחה דמי, דהתם רשות מפלגין בין אביו ואמו לכל המתים, אבל בנישואין מצוה היא ולא מפלגין, ולהכי איצטריך למתני, וליכא למימר דבנישואין בלא סעודה מירי, דהא אמרינן בהתולין) בנישואין בלא סעודה איכא) שמחה ועוד אין נישואין בלא

ז. ציצנות דף כ"ז ע"ב. ח) כדשני' כל"ל לדעתי במקום לד שני נכ"י ודפוס וכוונתו כדשני ופירש ר"ת האי שמעתתא דצננות דליירי נחופה לאחר כסף ועיין בתוס' שם שהוצא פירושו ורמזים הניה פירשין נחופה במקום לד שני, וזה שלא כדת אף שהכונה אחת היל. ט) ועיין בתוס' צננות דף כ"ז ע"ב דיה רב אמר החידוש על זה, י) כלומר דלית ליה דחופה בלא קידושין קונה כלל ואפילו לפסול למדומה, ואפילו לדריה דלית ליה קידושין ענינה פסלי לנח כהן בתרומה.

ב. ח) רומח על מה שכתב השולח והיום הוקשינו, ולכך קרי לה קושיה בת יומא ועיין לקמן סימן פ' אות ח' ובהערה שם, ואם חמלת כלומר לו המחמת עד שתחמין, אז אסרין. ז) צננות דף קי"ט ע"ב ג.) קידושין דף פ' ע"א, ד) חולין דף פ"ו ע"א. ה) כלומר חוקת שאינו זנוח עם וייעוש מעשיהן מקולקלין אינם עושין רוב וכן חוקת טהרה דעיסה עם מיעוש דאין יתפסין אין מלמדפין לרוב, רק שהמיעוש יסייע לחוקה נגד הרוב, לזה אמרינן דאין למיעוש כח לסייע נגד הרוב דמיעושא לנבי רובא כמאן דליתא, אבל בני מחלה זכרים ומחלה נקבות המיעוש מפילות עושה נאמח רוב המחיר, וזה ליכא למימר מיעושא כמאן דליתא.

סימן כג. התשובה הזאת הוצאה במחזור ויטרי הלכות אבל סימן רע"ה לד 237 ושם כתוב גדלשה תשובה דבני יעקב גד' מחיר לדב יוסף, ור' יוסף הלוח הוא הרב ר' יוסף בן משה הלשון הנזכר לעיל סימן י"ד ואשר כתבנו חרותיו שם בהערה להשגחה. אכן נכ"י ודפוס של ספר היסוד לא נכתב גדלשה רק המחלה, תשובה ולא נזכר שם השולח, והתשובה הזאת נעתיקה גם כן עיי' החכם שד"ל נכדס סמך ומחצית שניעית לד 151 מכ"י תשובות הגאונים ושם נכתב גדלשה תשובה מהרז ר' יעקב ז"ל, וגם שם לא נזכר שם השולח. ח) מ"ק דף כ"ג ע"ב. ז) שם דף כ"ג ע"א. ג) צננות דף מ"ג ע"ב דקאמר החכם בשלמה

סעודה. ומדקאמר ואם אין לו בנים מותר לבנוס לאלתר נראה לי בתוך לי מותר למי שאין לו בנים, ומצות עשה היא ולא דחינן לה כלל, ואפי' לי יום דכל המתיסם) דחינן משום הכי. וכי היכי דמיתתו לי יום דכל המתיס מידחי נמי דאביו ואמו, ולא אשבחן שנים עשר באביו ואמו אלא היכי דאיכא לי יום לכל המתיס ועוד דבאשתו איכא נ' רנלים ושרי' משום הכי לאלתר, ומעשה דיוסף) הכהן נמי איכא למשמע ראשי' שלשים) דאחות אשתו ונ' רנלים דידה דחו משום בנים קשנים דהוו ליה, וכיש היכי דלא הוה ליה כלל. ולאלתר דקאמרינן היינו בתוך לי, דקאמר לא בא עליה אלא לזמן מרובה ומפרי' מאי לזמן מרובה לי יום, מכלל דלאלתר לאחר ו' ימי אבילות יבנוס. אבל בתוך ימי אבילות לא קאמרינן, מדקאמרינן בכתובות) מי שהיה סבחו סבוח ויינו מזוג וכי' והתם מוכיח שפיר, ולא יעלה על לב איש לומר דהאי לא בא עליה היינו כניסה) חרא דבא עליה קתני, ומשום דהוו ליה בנים לא בא עליה, דהא נם היא היתה אבילה לי יום ספני אחותה שמתה, ומפני' נישואין נרדא איתוקמא פרנסת הקטנים, ובתלמוד ירושלמי) מפרש הכי כנסה לאלתר ולא הכירה עד לאחר לי יום, ועוד נקטנ' מותר לישא לאלתר ובביאה נקט זמן מרובה, מכל הני סעמא שמעינן דמי שאין לו בנים מותר לישא לאלתר וביאה לאחר לי יום, ומי שיש לו כל בניו גדולים וקיים פריה ורביה מותר לישא לאחר לי יום ליש מי שמתה אשתו וליש ככולהי מתים דכתיב בבקר ורע ורעך וגו' ומצוה קעביר, אבל באשתו תקנו נ' רנלים משום רעות המטה כי היכי דעל ידי שמחת נ' רנלים מנשי לה לרחימא קמיתא ולא הוה איבה) ויוונ שני צריך חיזוק, ודבר ששום הוא דבית השמחה רשות, ונישואין דיריה מצוה, ומרשות אין לנו לאסור מצוה אי לא פריש בהדיא.

סימן כד. תשובה לרבנו שמואל ורבותינו שבפריש.

(ענין מורדת).

מקול מחצצים שניהם חנית וחצים, ונוצצים כנחלים), היוצאים ממדורת אש ועצים, יראתינ' להעמיד עצמי ולחות דע', את מדעי' מודיעי רבי שמואל ורבותינו שבפריש), סן יוצאו רבה אויבים עד שנים עשר חודש להוציא לעו על הנס

וכל' צוקוס ליכא ככ' ודפוס וגם צמחור ויטרי עיין צהערה שלפני זאת. ה) ככ' ודפוס וגם צויטרי והעתק שד"ל איחא דנישואין, וראז"ס הגיה צמקויו לצנילות, ולי נראה כמו שהגהתי שג"ל דכל התמים ועיין לקמן. ו) ככ' דרזי יוסי ונדפוס דר' וצויטרי ומועשה דיוסף ובהעתק שד"ל ומוסר ונעשה דלמדינן ציוסף הכהן, ונזיק שס איחא יוסף הכהן. ז) שלשים כן הוא בהעתק שד"ל צוקוס שיהא לו ככ' ודפוס וכל' וצויטרי איחא עוד טעוה אחרת. ח) כחונות דף ד' ע"א וע"ס צחוס' ד"ה אגל איפכא. ט) כלומר שלא כנסה יוסף הכהן עד לי יום, וזה אינו חדא דלא קתני לא כנסה אלא לא בא עליה וכו'. י) ומפני נישואין כן הוא ככ' וגם דפוס וראז"ס מחק ומפני והגיה וצויטרי, והנכון הוא כמו שכתוב ככ' ודפוס וכוונתו, הי מפני הנישואין גרידא שיהיה לאלתר, אף שלא בא עליה עד לאחר לי יום אחורא טעמא של פרנסת הקטנים, דקאמר לה לבי פרנסי את בני אחותך. ובהעתק שד"ל איחא ומוסר נישואין, יא) ירושלמי יבנות פיד הייאל, יב) נקטו כן הגיה ראז"ס ומסר ככ' ודפוס, ובהעתק שד"ל: ועוד מותרת לנשא לאלתר קתני, יג) אינה כליל צוקוס אצט ככ' ודפוס וראז"ס הגיה אצלה, ובהעתק שד"ל ולא הוה לה אינה, ושם נרין למחוק לה.

סימן כד. א) כן הוא ככ' אמנם נדפוס כמה שנוטים יש כאן, ב) נדפוס רחמי, ג) כן הוא ככ', אמנם נדפוס חסר ורבותינו, ועיין פירוש רש"ס על התורה שהגיה

המעושה, כי יודעים כל יודעי דת ודין הלכה כרבא דפסיק הלכה כחכמים ד), שאומרים שאין כוסין איש שנולדו בו מומים וכיש שהי' בו, רבא נמי אין הלכה כחייא בר רב דתני שהיו בו, אבל נולדו כוסין אלא כמאן דתני נולדו. (ובשני אלות) ספק רח כמו כן, ואני כן מסקתי, ומעמא דירי דבשל תורה הלך אחר המחזיר, אבל אם היו יכולין לברר דגם מעושה בישראל שלא כרין פסול מדרבנן, או יהיו יכולין לברורו) ולפסוק כחייא בר רב, דבשל סופרים הלך אחר המקילי). ואפי' הכי הואיל ופסק רח לאיסור שצריך להרחיק לזות שפחים, וכיש שאין אדם יכולת) לברר אם אינו מן התורה, ומה שכתב רבי' שמואל שתקנו הגאונים דלא משהינן תריסר ירחי שתא אנישא אלא כוסין אותו, הלילה לרבנו להרבות ממזרים בישראל דקיל רבינא ורב אשי סוף הוראה, ונהי דהגאונים יכולים לחקן כתובת אשה על המסלסלין או על פי הלכה או על פי דעתם דהיינו ממנוא, אבל להתיר גמ פסול אין כח בירינו מימות רב אשי ועד ימות המשיח, וזה גמ פסול שאנו שנינו בתלמוד שאין כוסין עד תריסר ירחי שתא). והם הקדימו מרם דין כפיית הגמ [ששיטא ש] הגמ (פסול, אפי' יאמר רוצה אני, דהא אמר רב נחמן בשיליה ניטין ית) גמ המעושה בישראל כרין כשר שלא כרין פסול ופוסל, וזה בתוך י"ב חודש שלא כרין, אפי' לפי פי' רבי' שלמה במדרשתו). ומה שכתב רבי' שמואל שכתוב בהלכות גדולות הרב ר' יצחק אלפסי ומשהינן ליה תריסר ירחי שתא אנישא ובהדין תריסר ירחי לית לה מונוי מבעל הדין הוא דינא דנמראי). גיל זה פתרונו הדין הוא דינא דנמרא במדרת דעל ידי פחיתה וכרוז, ומה שכתב ר' יצחק אבל האידינא כבי דינא דמתיבתא הכי דייני במדרת בראתיאיד) ואמרה לא בעינא להאי גברא ליתב לי נישא יהוב לה נישא לאלהר, וגם זה פתרונו במדרת בלא פחיתה, אבל מוחלת ורוצה טו) מנש לה בלא טו) כתובה, ולא חש לפרש רצון הבעל דפשיטא ליה, והמפרשים) בענין אחר משינין ליה טועה נמור ומרבה ממדותיה). שכן אני מורה ובא נושא דשמעתתא המורדת על בעלה פותחין לה מכתובתה וכו', ורבותינו נמנו וגמרו שמכריזין עליה ד' שבכות,

למוד ידידנו החכם עוה"ר דוד רחזין ז"ל דף קע"ח, שרנו שמואל דגם נפדים, ועוד עיין נאוד זרוע ח"א סימן תע"ו שכתב דשנים נהסנתו ונשאלתי ונמתי נדנר נפני זקני פדים הגאון ר' מתתיהו וס"ר יהודה נר' אנהם וקרוני ר' יחיאל וס"ר רנ' יהודה נר' יוס סוג ועמדו ולא ענו עוד, ועוד עיין נמנוא לפידות דשנים על התורה לחמס הכ"ל נד XI ונהערה סס, לחמס דעת החכם לחיזיק הירש ווייס ננים תלמוד ח"ג 227 ונהערה סס נוסח טח הוא ר' שמואל אציו של ריי הסקיד, עיי"ש, ד) כתובות דף ע"ז פ"א, ה) כלומר נחל דלמד נחל הלכה כחכמים ונחל דרב יהודה דתני נולדו, ו) ולפסוק כ"ל נמקוס לפסוק נכ"י ודפוס, ז) ולפי' דלמד שמואל נביטין דף פ"ח ע"ב גט מעושה נישאל שלל כדין פסול, ועלל קחני אינו גט א"כ נמנע דמדאורייתא גט מעליא הוא, זה אינו דליכא למימר דקט פסול נעוס ופוסל, אלל נלמד מדאורייתא אינו גט כלל אף שאלמד רולה אני דהו נשלל כדין נמו הלוח ויהי' דלינו נמנה עיין נחוס' נ"ב דף ח"ח פ"א דיה אחר נחל, ונחוס נמקוס ר"ת, ח) יכול כן הגיה רלזיס וחסר נכ"י ודפוס, ט) כתובות דף ס"ד פ"א, י) הוספה ע"פ הגהת רלזיס, יא) נביטין דף פ"ח ע"ב, יב) כ"ל שכיון דגנו על פי' רש"י נכתובות דף ס"ג ע"ב ד"ה לא כייפיק לה להשהותה אלל נחן לה גט ויוללל נלל נחונה ע"כ אלמל דלל כפיין ליה, איכ הכפיה שלל כדין, ועיי' נחוס' ד"ה אלל נמנה, יג) הרי"ף נכתובות סס ונחל זה דנריי שהניל ר"ת נקמן אלל הלידנל וכו', ונחרינו של ר"ת על דגרי הרי"ף כלל הוצא נמדיכי פ' אע"פ סס, יד) נרי"ף כד לחיל, טו) רלזיס הגיה מלונה נמקוס ורולה נכ"י ודפוס, נז) כ"ל נמקוס נע"כ נכ"י ודפוס ע"פ הגהת רלזיס, ח) והמפרש כן הוא נמדיכי וכל"ל נמקוס ולס פירש נכ"י ודפוס, וק סגיה רלזיס, יח) ורידריי נח חינול דברי נכ"י נזה הלשון: והמפרש נענין אחר נמיון ליה טועה נמוד

ופעמים שולחין לה מכיר ומססידין כל כתובתה כאתה. וסלונתא דנמליכין כה אחר כל זה, דאיכא דאית ליה אין נמליכין. ובתר הכי מפרש אמרר היכי דמי מורדת דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה, בעינא ליה אם לא ירצה לנרשני וליתן כתובתי בעינא ליה כדי לצערז ולענגז עד כלות כתובתי עיי סחיתה (שפירשנו ותוספת) ים) כד דיריין בשבת לפי משנתנו ולפי רכותינו כראיתך) להו, וויסנין דהוי כלין לפי כח) משנתנו בעשר שנים או יותר, וכל מה דאנירא ביה לאכנ) יהיבין ליה אחריתא והיא מתבונת לצערז ולענגז, אולי ינרשנה ויתן כתובה, והיינו פי דמורדת רמתניתין ואפי' הוא רוצה לנרש צריך ליתן לה כתובה עד שתסחזת, אבל אמרה מאיס עלי לא בעינא ליה לא הוא ולא כתובתי, כן פי' רבי' וקני וצילנ), והכל אני מוחלת, לא כפיין ליה כדן מורדת להשהותה כדן משנתנו עד שתסחזת או לרכותינו עד אחר ד' שבתות וכרוז המלכה וייב ירחי שתא דלקמן, דהא לא הוה מורדת נמורה כיון שרוצה לצאת בלא כלום אם הבעל רוצה לנרש, מר וזמרא אמר כפיין לה, כלומר גם זו הוה מורדת נמורה, שאיכ לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה, דמצער לה עד דאמרה הכי כ). ולית הלכתא כמר וזמרא דלא הוה מורדת, והכי סלקא שמעתא, ובתר הכי מסיק דין מורדת דכלתיה דרב וכיר אימרד ולא במאים עלי אלא בשאמרה בעינא ליה וכו' כ). והכי [פירושא] כו) אימרדא ואמרה בעינא ומצערנא ליה, ומפרש דין בלאות, ובתר הכי מפרש דמשהיין למורדת תריסר ירחי שתא אנימא לאחר) כרוז ד' שבתות והמלכה למאן דבעי המלכה, אבל לסאום עלי ליכא שהייה כיון שמוחלת וכנגן שהבעל רוצה לנרש, ועל זה ידעו כל הדוים, איך יעשה חכם לומר שכופין הבעל לנרש באסירת מאום עלי, הלא בהשמים ביני לבינך ובנפולה אני מן היהודים חזרו לומר שמא עיניה נתנה באחרת), ועוד אמריין שלא יהא כל אחת ואחת תולכה ותולה עצמה ביד נוי ומסקעת עצמה מיד בעלה בחנכס) תתלה) בעברים אם מורדת [ועוד] לה) דאיכ מציעו חומא נשכר, ובלא שום פירכא בעולם כפייה לבעל לא אשכחן בכולא שמעתא, ודאיה נדולה שפי' ריה בריא, ואם אמר הבעל אתן לה גם משהיין ליה וכו', וכל [מביני] לנ) שמועה יבינו מתוך הלכה, ישמעו ויאמרו אמת, ואפי' מה שכתב בהני דיהבינן נימא לאלתר הכל צריך לנרש לדעת הבעל, וכך אני מורה ובא, וכעשה היה מהחתן ר' יחיאל לפינך ודנתי לפינך, ואם שנינו מנהג עוקר הלכה, חלילה לנ) נבי אימורא וחנק וממורות, ואשר כתבו רבותינו שכפריש: והגנו סכסכים על יריכם לכל אשר תעשון להכריח את האיש בכל צירי הכרחות שתוכלו להכריחו ולכופו עד שיאמר רוצה אני, גם זה לא ישר בעיני, ואולי משנה הוא בירי, שהרי זה לא מציעו שכופין אותו להוציא כדמסק לעיל רית, וכיון שאומר כן בשילחי ניסין גם המעושה בישראל כדן כשר שלא כדן פסול ואסול, ולא ידענא רווחא דמילתא אי פסולא דאורייתא כגון עיי נויים אפי' אמר רוצה

הרבה מעוררת. ונחידושי אנשי עם דמק למרס דרבי מרדכי. וסנכטן סהמלות סרנה יעמודת סן סטות סופר ונ"ל ומרנה מעוררת כמו לפיניו. יט) כן סול ככ"י וזכרפום, ולפי דעתי לייך למחוק. כ) סגסה רחזים כדלית' נמקום כדלית. כח) כלין לפי, כן סגיה רחז'ס נמקום לפי ככ"י דרפום. כג) לא נמקום ולא, כן סגיה רחז'ס. כד) רשיי סם דיה סנל חומה. כד) כלומר מלוק עלי כדי לפסוד מתכונתה. כה) בעינא ליה וכו' כן סגיה רחז'ס וכל"ל נמקום נסאל כמו ספי' ככ"י דרפום. כו) סוקסה מלחז'ס. כז) חניסל ללחך כל"ל נמקום ללחך חניסל ככ"י דרפום. כח) נדריס דף ל' ע"כ. כט) גיעין פיה פ"צ ל) תתלה נמקום חתלס סגסה רחז'ס, וכלומר וס"כ מה סועילו סחמיס נתקנתן. לה) ועוד סוקסה מלחז'ס. לנ) סוקסה מלחז'ס. לנ) סלילס נמקום ותלילס סגסה רחז'ס. לד) מדרנך נמקום רנך.

סימן כה. תשובה לר' יום טוב.

נפלאות ממני ורחוקה היא, דעת החיצונה ורוח אחרת, אשר לקחת לענן בת ישראל לתלות ברבר הבאי, ולא טוב הרבר אשר אחת עושה קרובי ר' יום טוב, על הנט אשר אמרת שהעירו למניך שלאחר שניתן ליד האשה נחתם, מה בכך

סימן בה' על ענין התשובה עיין עוד לקמן סימן כ"ו. ועוד עיין בכפר הישר דפוס דק
כ"ט ע"ל סימן דע"ל. וה"ל כ' יום טוב היה לו כבר זמן ונא ציינים שכן קודם
ירידת אורחו לקמן. הישיש". ונתשובה ר"ת אליו בתשובות חכמי לרפת ולחרת שהוליד תחכם
והוא מילולר סימן א' כתב: "אלוהי ויודיעו וזרי הכ"ל כ' יום טוב אליו חכמי ששלת
ל' חלל כך דעת תלמידך וזוה"ל. ושם ששלתו קודם הכ"ל כ' יום טוב לר"ת. קדוה".

הא ק"ל הלכה כר' אלעזר (ו) וחתימה לר' אלעזר מסני תיקון העולם, ויש תיקון העולם לאחר קבלה כלפני קבלה. ואי משום דאמר לסופר כתוב ולעדים חתומים, תלית לאסור משום שמא לא נמר בלבו שתתגרש ער לאחר חתימה, וכי ערי החתימה היו שלוחיו, דאיכא למימר חתומו והבו לה קאמר, ועור אפי' שלוחיו היו, מי קאמר כתובו וחתומו והבו לה בלשון קסירא, רבבי האי נוזנא לא תלינן, דהא תנן אמר לעשרה כתבו נט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין (ז) ולא תלינן שמא לא נמר שתתגרש אלא ע"י כולן, דהתם איכא למימר משום ביוונה ואפי' לא תלינן וכ"ש הכא דהא איתא לביוונה שהרי חתמו העדים, מימ ואפי' בנילו דעתא לא תלינן רהלכתא באביי (ד). ועוד הלא הוא נרנו מירו לירה או מירו ליר שלוחו וכי היכי רהוה כתיב, הכי ירביה, ויש עדים שמיר המשומר בא לירה, ואפי' אין עדים כשר, ראין זה דומה לשמא לא נמר להקנותו אלא בשמיר, וסופה אתה מעות גדולה, וקולר תלוי בצוארך, ובקש רחמים על עצמך, שאותם העדים שהעידו לפניך רשעים היו שלא היה לך לקבלן אלא בסני בעל ריגס וע"פ החרס (ה), ואפי' בן לא היה בהן ממש, ועל שלא כתבו שם המשומר אתה פוסל, בדבר זה נראית במלקט שבליים בעמק (פאסיס), שאם נכתב בשם (המומר) (ז) היה פסול יותר, שלבי ולבך יודעים, כי כל המשומרים בין היהודים סגנים אותם לגנאי יהודה יהודה, אברהם אברהם, אשר אשרה, מנחם מלחם, וכל יודעיו מיום שנכנס לברית היו קורין אותו מנחם כי אין מכירין בשם גילמא, ואפי' יודעין, הם כי לא להוכיר, ובמה משומרים גירשו נשותיהם,

יעקב וכו' שגם ר' קורא אותו כאלו קרוני ר' יוס טובי, וזה הרב ר' יוס טוב היה בן יהודה כמו שנקרא שם, ועיין צלור זרוע ח"א דף כ"ו ע"ג סימן קנ"ה שגם הוצא ר' יוס טוב בן הרב ר' יהודה חתנו של רש"י ז"ל, איכ נלחי ספק שר' יוס טוב הלך הוא בן ריב"ן חתנו של רש"י ומצעלי החסד הראשונים וההנהגה של ה' יוס טוב נחשבות כחידושי רש"י ולחור סימן ז' שהיה שם דברי רש"י חסד נחלם להיות מר' יוס טוב בן יהודה הלך וכו' שחשבו ר' יואל מילגלם שם, אכן לפי זה אי אפשר לומר שהרב ר' יוס טוב הלך הוא חזי ר' יהודה ב"ר טוב שרש"ס נשא ונתן לפניו כמו שכתב גא"ר ח"א דף ס"ט ע"ד סימן תע"ה וכו' שחשבו החכם גראסס גראסס p. 509 Gallia judaica ובשאר מקומות. ח"ל רש"ס נחשבותו שהוציא גא"ר שם: "ינשאתי ונחתי דבר לפני זקני פרים הגאון ר' מתתיה והר"ר יהודה בן אברהם וקרוני ר' יואל והרב רבנו יהודה ב"ר טוב, ועמדו ולא ענו עוד", והנה אם גם נכסים להחכם גראסס כי "ב"ר טוב" היינו ב"ר יוס טוב, ואם גם לא נפקק על שלל קרא רש"ס אם רבנו יהודה ב"ר יוס טוב קרוני, כי נחלם נוכל לומר שהמלת וקרוני קודם ר' יואל מושך ענינו ואחרת עמו וגם יש לנקד וקרוני נפתח תחת הצ"ח; עם כל זה לא נוכל להאמין שגא"ר ח"א יוס טוב חזי בן רבנו יהודה וידע לפני רש"ס מלפני גדול ממוני ויכנה אותו נכס רבנו שמואל וישא ויתן גם לפני ר"ת, אשר היה לעיר חסד ליינים תלמידי רבנו שמואל, ומצד אחר אותו רבנו שמואל צענונו ישא ויתן לפנינו של אותו ר' יוס טוב ויסקור אותו בתוך זקני פרי"ם ועוד זאת גם יכנה נכס רבנו יהודה. אלו דברים שאין הדעת סובלת, ע"כ לא נוכל להסכים עם החכם הגדל דעה הזאת שרבנו יהודה ב"ר יוס טוב המכר גא"ר שם הוא בנו של ר' יוס טוב בנו של ריב"ן וחולי לדין להגיה שם רבנו יוס טוב ב"ר יהודה, ולא היינו מד עם ר' יוס טוב הישיש שלפנינו. (ח) גיטין דף ד' ע"א. (ז) בן הוא בכ"י, אבל בדפוס יש כאלו עדנו הדברים ע"י טעות סופר. כי שם איתא: הא ק"ל הלכה כר' אלעזר ואי משום דאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו וחתימה וכו' אלעזר מפני חקון העולם ויש תיקון העולם לאחר קבלה כלפני קבלה תלית לאסור וכו'. (ג) גיטין דף ס"ו ע"ד (ד) צייל קב"ס חו' אחת מהן. גיטין דף ל"ד ע"א. (ה) וי"ע מחין לרבנו שקרא את העדים רשעים? וג"ל שזה היה אחר שגזר רבנו נחידושים סימן רע"א נחלם ושמתא שלל לעדער אחר נחית הגט. (ו) יעניה י"ז ה'. (ז) הוספה מנח"ס. (ח) חולי משום שמתמע כמו ענדן, (ט) דלא נרע מחיכא וכן העשים,

ומעולם לא כתבו אלא שם יהודית, דרובא ישראל הבי קרו ליה, ולא נרע מחיבא
 (יכן מעשים) בכל יום, וכשנידש ר' אליעזר קרובי את מרת רחל דודתנו והיה שמו
 ושליו ושמה בילאשיין, וכתבו אליעזר ורחל שהם שם יהודית, והגיהו הכנעיים שרוב
 גוים קרין אותם, שרוב קריאת של גוים אינו רוב, אבל רוב ישראל הוא רוב שמבני
 ישראל הוא המגדשיה). המימד ידעת שם משומר של אשר מקולוניא ושל אברן
 משינץ? דבר ברור דרובא ישראל שם יהודית קרו ליה, דאע"פ שתמא ישראל הוא,
 ושנור בפי כל לקרותו בשם יהודית, דאפי' לא היה אלא בנוי בשר רהא אסרינן כתב
 חניכתו וחניכתה בשריצ' ופירש בערוך(י) אע"פ שלא כתב שם המוכח בשר, ובהי
 של אספמא מפרש וכך היו נקיי דעת כותבין חניכתו וחניכתה(י) ונדולה מזו שנינו
 בתוספתא דרשב"א(י) נר ששנה את שמו לשם גוים בשר, כ"ש משומר ששנה לשם
 ישראל, ועוד ראינו גדולה שלא אמרו דבותינו היו לו ב' שמות ביהודה או ב' שמות
 סתם שנידש בשני שמותיו, אלא בשיש לו שני שמות א' ביהודה ואחר בגליל ולו
 שתי נשים וכו', אז צריך לכתוב שם ביהודה ושם בגליל עמו, שהרי הוחזק בבי
 השמות, ואותם שביהודה לא יכירו שם בגליל ויאמרו לא גירש ויוציאו לעז על בניה
 מן השני, אבל כשהוחזק בבי השמות במקום אחר די באחר אפי' בחניכה, וסירושא
 דברייתא רהו לו ב' שמות א' ביהודה ואחר בגליל היינו בשעומד בגליל ומגרש את
 אשתו שביהודה או בשעומד ביהודה ומגרש את אשתו שבגליל, אבל אם עומד
 ביהודה ומגרש ביהודה די בשם אחר, והכי תנינן בהריא בתלמוד ירושלמי על הק
 דרייתא(י). ומתניתא כשהיה עומד ביהודה וכתב לגרש את אשתו שבגליל או שהיה
 בגליל וכתב לגרש את אשתו שביהודה, אבל אם היה עומד ביהודה וכתב לגרש
 אשתו שביהודה או בגליל וכתב לגרש וכו' הרי זו מגורשת, ולשון התוספתא מוכיח,
 שכן הוא שנויה יש לו שתי נשים א' ביהודה וא' בגליל וגרש אשתו שביהודה
 בשם שבגליל ואשתו שבגליל בשם שביהודה, וכך היא שנויה כמו כן בתלמוד
 ירושלמי, ש"ס דבמגרש בגליל אותה שביהודה מיירי, ותלמוד שלנו הבי משמע מדנקט
 שני שמות ביהודה וגליל, אבל ב' שמות של יהודה לא היישין, והא ראשינו(ח)
 רובא מרים ופורתא שרה רמשימץ בחד מקום, ההוא לכתחלה, וכן מפרש בירושלמי
 לכתחלה בעינן כל שום וחניכה משום שני ישאות שביהודה אבל כריעבר שפיר דמי,
 אינ דרובא קרו לה מרים ופורתא שרה בגליל, וביהודה כולו מרים, אסרי נהרדעי
 מרים וכל שום וחניכא(י) דאית לה, כשעומד ביהודה ומגרש את [אשתו] שבגליל
 דקרו לה התם פורתא שרה כי מתניתא דלעיל, וראינו גדולה היא מתלמוד ירושלמי
 במקום שאין סבחי' תלמוד שלנו כ"ש במקום שהוא מסייע, ור' יהודאי נאון מביא
 ממנו ראיות הרבה, ואם באת להרהר על ראינו זו ולהצריך ביהודה ב' שמות של

כן הגיה רח"ס צמקום ללא גרע מנעשים נכ"י דפוס, י) הכי ליחל נכ"י חננס נדפוס
 כלא סין, והטען כמו דליחל נכ"י, גילאסיין כמו Bele-Assez, עין Revue des
 études juiv. 1, 67 ותמלא סס כמה וכמה סמות נשים יתקבלות ק צמנו סל ר"ת
 נמדינ' נרפת, והורחלו; יפה מאלו, יא) ע"פ הגהת רח"ס, חננס נכ"י דפוס ליחל
 סמנס ישראל הוא מנרס, יב) גיטין דף פ"ז ע"ב, יג) עקד חק ליחל גזה הלשון פי'
 סס לזוי ולא הזכיר סמו מננס, ועי"פ צמקום הסלס, יד) זה נוסח הגהת רח"ס על
 הגליון: כן הוא גם כן לעיל סימן רע"א, ומה תמלא סס צמקום גיטין דף ל"ד
 וכה"ג מנעשים נפק צמל וכו', וכן צמסי סס הוא סס וז"ל וכה"ג מנעשים וכו'
 וכן הוא צמדכי סס, — ור"ס הר"ן סר"ס גוים צמתימין להיסק, עי"פ צמקום המננס, לא
 נמלא כן כלן, אך הסע"כ' כח כהר"ן ע"ס, — וכן הגיה אל"ף מנע"ס ע"ס, עכ"ל, סו) פ"ס,
 נן) ירושלמי גיטין פ"ד ס"ג, ח) גיטין ל"ד ע"ב, יט) נשים סלנו סס ליחל ומליכא.

ולמה בראשונה לא השיבותיו דבר? כי לא ראיתי שלוחו, אך אחיו שבפרויש הרצה
מכתבו לידו, ועד עתה חכתי ואמרתי בלבי שמא עוד ישלח פעם אחרת.
ובראותי כי נתעצל כתבתי שורותי להשיב רוחו אליו ולבשרו על קורותיו כי ש
לבי, כי על כל צרותיו צר לי ובהדאנו נפשי רואנת, ובהגחתו תשיב רוחי.

(כענין ענונה הנ"ל ובענין כל שום והגיכה).

אלי צעקת הריב הבא אלי, וגם ראיתי את הלחץ אשר הגערה ענונה, ואחן את לבי
לדרוש ולתור, סבותי ובינותי בספרים ואראה לפי הענין כי דברי הישיש ר' יום
טוב לא יתכנו, ולפי מה שהודיעני ואמרני, הרב ר' יום טוב פוסל הנט בשביל שלא
נכתבו בו שני שמות בהדיא, אותו השם שהיה לו ביהדות ואותו השם שנכתבה לו
בהמירו, וכיון שדלנו שם כינויו פסלו הרב ר' יום ואעפ"י שכתבו וכל שום והגיכה
וכר, לפי שהיה צריך לפרשו בהדיא. איך איסור שאין בו פסול אחר מזה המעשה,
אינו נפסל, (הא דחננד) התקין ר"ג שיהא כותב בפירוש כל השמות היינו משום
רשלחו בני מדינת הים בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן,
יוחנן וקורין לו יוסף, היאך מנרשין נשותיהן ועמר ר"ג והתקין שיהא כותבין איש
פלוגי וכל שם שיש לו, ואמרינן נמי קבולת נישא מן ירא דאחא בר הדיא דאיתקרי
איה מריה), סכלל שהיו נוהגין לכתוב שני שמותיו וכן הרב, אמנם תקנת ר"ג לא
היתה אלא באותו ענין שסצינו, ששפרש שהיה הבעל הולך למדינת הים והיו מוקיין
את הבעל לנרש בע"כ לפי שלא היה רוצה לחזור, אל אשתו והיה משנה שמו,
בהאי ודאי תקן מה שחקן דחייש ללעז כיון דשני מקומות הן ובע"כ הוא, אבל
במגרש במקומו וברצונו לא תקן בו כלל. ראינו לדבר מנמרא רבני מערבא (ראשכחן
בה הכי. ומתניתין דקתני וכל שם שיש לו, במגרש בעל כרחו או במגרש במקומות
אחרים. והיכי?) שמכריחין אותו לנרש וסן יאמר היום ומחר מחמת כעסו אין זה שמי
אלא זה שמי לסיכך הווקק לפרש ולכתוב כל שמותיו, שלא יוציא לעז על נישא וכן
אם מגרש במקומות אחרים שאין מכירין שם זה אלא האחר, לסיכך חש והחזיק
לכתוב כל שמותיו, הא אם מגרש מרצונו או אם מגרש במקומו לא תיקן ולא הוצרך
לכתוב כל שמותיו ולא חייש ללעז דמילתא דלא שכיחא היא ולא נזדו ביה רבנן,
וכ"ש שאם כתב סתם בנפ וכל שום וחגיבא דאית ליה שאין לחוש כלל, שהרי
בכלל שמותיו נרשה בסתם. ובנמרא דילן נמי אמרינן אמר רב אשי והוא דאיתחזק
האי מגרש בתרי שמא תיקן שיהא כותבין כן, אבל לא איתחזק לא, והבא לא
איתחזק באותו שם של ניות אלא בשם יהדות שנרל בו כל ימיו עד עכשיו, ופסל
אחר העיקר כדאמרי נהרדעי) מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שם שיש
לה, ומצאתי בשם רבינו שמאל ואפי' הכי אי כתב שרה וכל שום כשר וכ"ש שאם
כתב שם של יהדות וכתב וכל שום וחגיבא דאית ליה שווי ודאי מגרשת, שהרי כל
שמותיו כלל בכתבו וכל שום דאית ליה. ולפי ס' הירושלמי אין צריך לכתוב וכל
שום דאית ליה אלא באותן ששפרש, ועלמא דנהיני למכתביה להרוחא דמילתא עביר
ולא שצריך לעשות כן. ואחרי אשר הורגלו הראשונים לכתוב וכל שום הרי הוא

וכתמו סיבת הלכות. (ג) ולעז כלל נתקם סלמור. (ד) גיטין דף ל"ד ע"ג ועיי' נחמ' ד"ס וסוף
לחיתוסק סהנילו סס הסלס הזאת וגם סתוסת ר"ת עליה לפי ענינה. (ה) סיה מדי כלל
נתקם סלסמרי. ועיין בגיטין דף ל"ה ע"א. (ו) חולה למור כן בגיה כלל' נתקם לו למור.
(ז) הונס נחמ' סס ועיי' ס. (ח) וסיכי כלל נתקם וס"ס. (ט) כלומר סס כח כן דיעבד
כדעת נס"ג. כי ר"ת נעלמו עמדם דהכי וכל סס וסגיכה היינו סיסכמו נסיוס סס סגיכה
סלו ועיין נחמ' גיטין דף ל"ד ע"ג ד"ס וכל סס. (י) נגמל סס. (יא) נ"ע דף ק"ד ע"א.

כמפורש בהרי"א דאמרינן הלכה כר' יהודה ור' מאיר שהיו דורשין לשון הרי"א בין שהיה מנהג לעשות ולכתוב כך וכך היו פוסקין הלכה כמותו, כדאמרינן בביטול) ואמרינן גמי ביכמותי' (אם יבא אליהו וכו') אין שומעין לו שכבר נהג בו שם מנהג מבטל הלכה, ועוד תנן דיעבר חגיגה וחגיגה כשרי' (דמשמע בלא שמו ושמה, דאי כתב עם החגיגה שמו ושמה מאי קמיל פשיטא כיון דאיכא שם וחגיגה מאי ליבעי, אפי' לכתחלה גמי וכי' הוא ולא נכון לענן בנות ישראל על לא דבר, ועוד שנינו לא ליכתוב ורין וכו' יד) ומצאתי בשם רבינו (טו) אם כתב ורין אינו שנינו מסבב לענן בנות ישראל בכך לספול את הנש בכך, כי תקנות הללו הרווחא בעלמא עברו להו ולכתחלה הוא דהזקיקום אבל בדיעבר לא מעכבי, כדאמרינן בסוף גיטין איתקן רב (טז) בגיטין וכו' מן יומא דין לאפוקי מדרי' יומי דאמר ומנו של שטר מוכיח וכו' ופריח לאו משום דרחה דבריו ר' יומי לנמרי דהא אמר הלכה כר' יומי בפי' יש נוחלין (י) ובפי' מי שאחזו קורדייקסי' (י) ולהרווחא בעלמא קאמר שלא לנכנס כלל, ובדי' שיצא הדבר בהיתר תיקן הכי, וכן לאפוקי מדרכי' מיניה רבא מרב נחמן, ואעינ דאמרינן לעילי' (י) דיה בין דססקה ססקה, אלא הרווחא בעלמא הוא, כי מעתה אין שום חשש, ולכתחלה הוא דחקיני כן ולא בדיעבר, ועוד תנן גופו של נש הרי את מותרת לכל אדם ועד כאן לא פליגי ר' יהודה אלא בידים שאינן (כ) מוכיחות אבל אי איכא ידים מוכיחות ואיכא עדים וזמן כשר בדיעבר לפי הענין, ועוד אף לרבני' המקנתו אותם העדים שכתבו נש הראשון יחזור עוד ויכתבו נש אחר ברצונו, שהרי כל זמן שלא ביטל שליחותו, אם טעו כותבין והולכין ונותנין, ומילתא דשכיחא ופשיטא היא, שאם אמר לשנים כתבו ותנו נש לאשתי והם הולכין וכותבין שלא כרינו שחזרין וכותבין אותו כרינו, (ובעין ששינוכל) מי שנתן נש לאשה ולא אמר בפני נכתב ובפני נחתם ביצר יעשה יחזור ויטלנו המינה ויאמר לה וכו', ואין לנו לחוש לומר שמה ביטול, דנלוי דעת בגיטין לאו מילתא היא, ואמרינן בפני כמה מבטלינן (כ) רב נחמן אמר בפני שניים וכו' ועד שיפרש ויאמר לעדים ביטולי' אותו אינו בטל, והדברים ברורים נכוחים צרופים ובחונים ומוזקקים בעליל לארין.

סימן כז. תשובה לרבנו ישמואל.

(בענין כופר שלא בכונה).

יישר כחה) רבינו ומצאתי בדבריו (ב) בספר ישן רליאת לדרב כלל ולא רבה בהך שמעתתא (ג), דהא תיובתא דרבה היינו דשמעתא דלעיל דאמר רבה

(י) יצמות דף ק"ז ע"א. (י) גיטין דף פ"ז ע"ב. (יד) גיטין דף פ"ה ע"ב. (טו) זה נש"י, כי כן נדלס דעת רמ"י סס ד"ה ען יומל דין ודף פ"ו ע"א ד"ה ולפוקי. חלח דעת הלכא ד"ה נכסות נגד הרמ"ם ספול אף דיעבד וכלל פערור דנפל הלכות גירוסין פ"ד ה"ט. וכן רב כלי גלוח ונפל הפערור מפקימים עם דנט כמו סטוכאז נדלסוטים. (טז) בגיטין סס ח"א נכס. (יז) ג"ד דף ק"ז ע"א. (יח) גיטין דף פ"ז ע"א ועי"ם נחום' ד"ה הכי חזר רב. (יט) סס דף פ"ד ע"א. (כ) טחין כליל וספר גבי' ודפוס. (כא) סס דף ה' ע"ב. (כב) סס דף ל"ז ע"ב.

סימן כז. (א) כס כן סול גבי' נמקיס כסן נדפוס (ב) כדכרי' גבי' ידפוס, וכל"ם גבי' כדכרי', כדי פסיכיס עם יישר כסך. וכל"ם כסן גלגלין ח"ל: ג"ל דף מ"ד פ"ט נחום' ד"ה הכי נמי ודנט סמול מלל נפסר יסן וכו', אך לפי משמעות סטוכי' הדכריס כלן סס דכרי' ר"ח כסות סמול כדכרי' רנט סמול נפסר יסן עכ"ל. אך יס לומר סכנט סמול מלל חסר סטוכי' ר"ח סיס נפסר יסן כדכרי' לו סמול מנלנו קודם סטוכי' ר"ח לו נאמן חסר. ועיין לקסי' הכרס פ'. (ג) כלומר נסך סממסל דניק דף מ"ד פ"א לל חסר לל רב

והלך רנה דלגליי פאלע דעמאלט. ונעמער זי' עס ליל ומוינזאל דרנה נעמקס דרז. (ד) זיך
דף זיך פיל חל נעמקס עס דף זיך ד'ה' הייז ורנעט עמאל מעל צעסער יען ליל גרסיין
מילטל דרז דעסער זעה וועה ולקען גרסיין פניס סוויס דעמאלט ומוינזאל דרנה דעסער לעיל
עסער בעלזין הער נעקילע. (ה) זיך דף זיך פיל. (ו) וליכט כן גלייז רחום נעמקס ליכט
גריי וועס. (ז) זיך דף זיך פיל. (ח) עס זיך זיך. (ט) מעלן גרלה עמעט איהע קוטיס
דרז אדרז עקס מעסלע ריני עמאל נעלזעס דרז דעמאלט. וע"ז כחז לו ריח עמאל צעסער
יען דרנייז. ופעט טרז ער האקטעס עמעט ווער ד'ה' עמקס לא ארייז דללו פירכט היט.
ועיין נעמקס עס ד'ה' ער סטניא קוטיס איה ונס מירטעט ער ריח. (י) עס דף זיך זיך ד'ה' ריח
ד'ה' דעמאל ירוקא. (יא) ונעל כ"ל נעמקס וועסער גריי וועס. (יב) לרנעט דרנייז ר' יוסק לעיל
זיך זיך. (יג) דעכיי איהרין געהט רחום דעכיי איהרין דרעס ונס גריי. (יד) זיך דף זיך זיך.
(טו) עס דף זיך. (טז) כלוער האט מילטל דעמאלט לקרן מ"ס זיך דקאער הייז ריי גלייז
וועס נעס עמירטעט ער רכ ורז יוסק עמקטעס לעמער זי' הויז עמל נעמקס. איה דעכיי נעמקס
הויז. (יז) נעמקס דף זיך פיל. עמלן זי' דרך העולם. (יח) גרלה עסער כחז זעה סטניא
צעס ריח נעמקס זיך זיך זיך ד'ה' הייז עמקס עמירק רנל נעמקס זיך זיך נעקילע עמקס
עמלן נעמקס לכוסיק. וע"ז הייז נר קעלע הייזל דעמאל ירוקא. ועי"ז איה איה נעמקס עס לא איה
גרלה עסער עמקס. עי"ז.

סימן כח. שאלות הר"ר יוסף בר' משה לרבינו תם.

א. (ענין פי סרה שאכלה מתוך הרחבה).

כיצד הרגל? ראינו לה פי סרה וכו', לא ידענא מאי קאמר, דהא בכמה משניות אשכחן דמחייב בשן משום אכילה דתנן בשרק והנ? שן מועדת לאכול פירות וכו' אכלה מתוך הרחבה משלמת ולא הוכיח מהני סתמי דסתיתין.

ב. (ענין מנינא דנויקין)

ובשמעתא קמייא פיקא? בשלמא הנא דירן תנא מנינא למעוסי דרי אושעיא ודרי הייא, לא הבנתי מאי אתי למעוסי, הא לא פליגי, אלא שאמר בתחילת הסוגיא? ותנא דירן מיט לא תניננהו, בשלמא לשמואל בנוקי טמונא קא מיירי אלא לרב ליתני תנא אדם וכו'. לבי דעתי הבנתי דלא פליגי עיב קשה לי מאי דקאמר תירג? מנינא למעוסי וכו'.

ג. (ענין ארוכה שלבשה בגד קצרה).

והא דאמרין בפי' הוואה כתם על האי משנה היתה פושטתו ונתכסה בזה? וכו' תירג? ארוכה שלבשה בגד של קצרה וכו' תנא אידך בדיקא חלוקה והשאלתו לחברתה. וסריך ומיש מהא דתניא בי' נשים שנתעסקו בצפור וכו'. לא ידענא מה סריך דמה חבן דומה לבר, מאי ראיא צפור לבריקה ומאי זה טעם נשאל? וזו שבריקה משום ראיא שצפור? ששתיהן טמאות. יוסף בר' משה.

סימן כמ. תשובת ר"ת על שאלות הגיל.

א. (בענין פי סרה).

השוב רבינו יעקב ולהיה? עלה דכלב שנמל את החררה. אמאי קשיא ליה משנה מפורשת, היה לו להקשות מסוסק מפורש דכתיב ושלח את בעירה וכער? אלא כרשנינן שנתחככה בכוחל להנאתה? ואמאי נקט ליה לשון אכילה משום רישא דמתניתין דקתני כיצד השן מועדת ולגבי שן שייך למימר אכילה, ולכך אין להביא ראיא מאותן המשניות, אבל הבא גבי החרה קתני ואכל את החררה והיה לו לומר ונהנה מן החררה, אלא ודאי שיב אכילה משם קאמר.

ב. (בענין מנינא דנויקין)

ודקשיא לך מנינא דמתניתין דרי' חייא ודרי' אושעיא מאי קאתי לאשמענינ? תירג?

סימן כח. א. ח? דק דף כ"ג ע"ג ועי' פ"א צמס' ד"ה תפסוט. ג? טס דף י"ט ע"ג.

ב. ח? טס דף ס' פ"א. ג? טס דף ר' ע"ג. ג? דפוס ח"ק.

ג. ח? כ"ל צמקס טסיטטו מתכסה בו צ"י ודפוס. ג? נדה דף נ"ח פ"א. ג? יבשה רחוצ' צמקס ומאי? נ? נמחלה נדקה משום ראי' של נסור.

סימן כמ. ח? זלזים כן הוא צ"י צמקס ז"ה דפוס ורחוץ' בגיה מה שכתב? ג? כלומר חלל מקרא יכיל להקשות משום דהוה משנינן תשיקרא כדחשני פס לנפוק דחיי' שנתחככה צמחל להנאתה. חלל הכי נתי הוה משנינן על מתניתין? דש? והאי דנקט לשון אכילה נמתניתין, משום רישא. ועי' צמס' טס ד"ה שפסוט שתיך, נלוח' חזר.

ב. ג? זל בגיה רחוצ' צמקס? לנע"ד ל"פ דקושי' הר"ר יוסף השואל לפיל גטי' חר"ה (דפוס) הוא דלמה קאמר לנעוסי דר"ס כלעיל ועי' לא תירג כלום ועיי' דפוס? טוירט דלוח' למעוסי טסא טלל דלל חיי' צה. ופסוק טס ר"ת טל כן רק דלכ"י קי"ל

לרב) לא קשיא כלל דהא מתני' ברי' אושעיא ושמואל מסיק מעמיה ממנינא דמתניי' דקאמר מבעה זה השן דאי תימא מבעה זה ארם הוו להו ספי מארבעה ולא סילג) כדקאמר רב תנא ארם וכל מילי דארם ולהכי איצטרך מנינא דמתניין, ודרי' אושעיא איצטרך דאי לא מנינא מנא לן דסבר ברי' עקיבא, ודרי' חייא אשמעין דאיכרי דבורא רעדים וזממין מעשה והוה ליה לאו שיש בו מעשה, דאי לא מנינא היא דבורא דלית ביה מעשה הוא.

ג. (בענין ארוכה שלבשה בגד של קצרה)

תוספות הרב ר' יצחק בר יעקב) ודקשיא לך שתי נשים שנתעסקו בצפור, והו' ס' הברייתא שנתעסקו בצפור זו אחר זו, דהא ודאי אלו בדיקה הראשונה ומצאה כסלע דם ובאת למנינו מיד קודם עסק חברתה היינו מטהרין אותה, הרי שהיתה טהורה נמורה ואח"כ נמצא כסלע על חברתה מטמאין אותה מספק, הני כשנדיקה ומצאה טהורה נטמא אותה מספק דאע"ג דהיא טהורה נמורה, ומשני שאני תוס' דאיכא כסלע יתירה ונמצא ריעותא ויש לחוש על הראשונה כמו על השנייה אבל הכא איכא למיחש על הראשונה דהא בדיקה ומצאה טהורה.

סימן ל. תשובה על שתי קושיות מאחיו של ר"ת.

א. (בענין דש באוויון).

אשר הקשה אחי ברש באוויון) לא ידענא מאי קא קשיא ליה דודאי ר' יוסי נורה שוה דשור שור אית ליה ואדם דומיא דשור בעי, ואע"ג דהבא כתיב בהדיא שאוכל בשעת מלאכה, אפי' הכי אימעיט בשעושה ברנליו אבל לא בידיו ולהכי בעי תרגולין הדשין ברנליהן מי הוו דומיא דשור דבכל כהו היא או דלמא בידים ורגלים בעינן ואיכ' צריך שירוש העוף ברנליו ובכנסיו דהיינו ידיו קודם שיטחייב החוסמו, אע"פ שחאמר לא יארע כך זו אינו שהרי נסקל בירושלים, ומימינ' לא ראיתי מעינה ופריקה בעופות.

מנינא מחי אחי לאשמעין, וע"ז חיצון ר"ת שפיר. (ז) שלוחא דרז ושמואל סס דף ג' ע"ג ועיין דף ד' ע"ג (ג) הנהגה דה"ס ובכ"י דפוס ספרו המלח, וז"ל ס"ל.

ג. (ה) מה שהוצא כהן בשם תוס' הרב ר' יצחק בן יעקב היה חידוש על קשיא השלישית של השו"ת הד"ר יוסף בן משה, וגם הוצא בתוס' גלה דף קמ"ג ד"ה מחי שנה בשם ר"ת. א"כ נחמי ספק שטייכה לתשובת ר"ת להשו"ת הכ"ל. ואיני נאצל החלק הזה והשלימותו ותוס' ר' יצחק בן יעקב שהביא בשם ר"ת אח זה. ור' יצחק בן יעקב כמד מזה שני פעמים נספר היסוד. עיין בדפוס דף ק"ד ע"א סוף סימן ל"ב: "תלמידי ת"ר" (תוס') יצחק בן יעקב נחמי (כ"ג) וגם דף ק"ז ע"א סוף ר"ב. "תלמידי" (תוס') יצחק בן יעקב. — אכן לא ידענו מי הוא זה. והספס לחיזוק ווייט נבית חלמוד נד 167 משער שהוא בנו של ר"ת. ולא מזה בן לר"ת בשם זה. ואולי הוא ר"י הלזן שהיה בן יעקב וגם חלמוד של ר"ת ועיין בהערה האכסא חזרה עשתיין ט"ל) חסד נחמאטסשטיטס 1879 נד 474.

סימן ל. הקושיות אשר עליהן תשיב רבנו נכאן נכתבין למעלה מזלי התשובה. עיין בדפוס דף ע"ג ע"ב סימן חס"ד וחלינן כהן וז"ל: נבי נבא (בש"ס שלני רבה דר רב הונא) דם נאחין ותרגילין לר' יוסי ב"ר יהודה מהו וכו' וקשה מחי תיבני ליה לרבה חי ר' יוסי יליף שור שור משנה ובהמה כדלשינן ב"ק פ"ט א' דלשילי עוף לחיניהו וחי לא יליף חסילי מהו נחמי חסיל דלחא נחסינה דהא שור כתיב. וחי תספקא ליה לרבה חי נחמי נחמי חי לא נחמי, הכי הוי ליה למצעי ר' יוסי נחמי ג"ס חי לא. ודלחוינן מעמיד חסד נחמאטס על נבי עשתיין נבנת קשיא לי והא חסד מלוה על שנינה נחמאטס, וכה"ג תספס כקליה לגבי נחמאטס חס"ד דדרכה נכך. פכ"ל לעיל. (ה) נבא חס"ד דף קמ"ג ע"ג ועיין בתוס' סס ד"ה דם. (ז) עיין בדפוס דף ק"ז ע"א ובכ"י סס. (ג) ל"ל ועיני נחמאטס חס"ד.

ב. (בענין שביתת בהמתו).

ומה ששאל הריא דמעמיד בהמתו עינ עשבים^א וקשיא לך דארס מצווה על שביתת בהמתו בשבת שביתת למען ינוח? אבל בשביתת דלמען ינוח לא אשכחן. דהא קמן אוכל נבלות לא קחשיב וגוי ששבת חייב מיחה, ובהמה הרי היא כגוי דאינה מצווה. והכי דריש במכילתא יכול לא יניחנו חולש לא יניחנו עוקר תיל למען ינוח ואין זה נוח אלא צער^ג.

סימן לא.

(בענין שתוקה כהוראה דמיא).

על אחד שהתנה עם בחור ללמד את בן חכרו כמה ששכס עמו והתנה לפני אב הילד ושחק אב הילד ונשאל כפני רבינו אם מה שאמרנו שתוקה כהוראה דמיא הוי בדברים שאומר לארס עצמו כגון מנה לי בידך ושחק, אבל כהני שאין התנאי עם זה ששחק אבל חברו הלה התנה כשבילו כסניו ושחק, ונראה דהאי שתוקה נמי כהוראה דמיא דאמרין בסנהדרין^א ההוא דאכמין ליה סהרי בי קברי לחבריה איל מנה לי בידך איל הן איל חיי ומותי להו עלך סהרי וכו' אמר רבינא ואיתמא רב ספא שיש מהא הא דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אחס עדי ליש כי אמר לזה וליש כי אמר מלוח ושתיק לזה. הרי כי המלוח אומר לעדים אחס עדי שזה הלוח חייב לי אלו המעות ושחק לזה אמרין הרי תורה, ולא ללוח עצמו אמר אלא לעדים, אלא מדשחק אודויי קא מודיי^ג.

סימן לב. תשובה שהשיב ר' יעקב לבני פריש.

(בענין דינא דבר מצרא לגבי בתים).

על דינא דבר מצרא, הורנו על כל צדי צדדין ולפני כל יודעי דת ודין ולא מצאנו דינא דבר מצרא לגבי בתים וזולת לבית הבנוי על גבי קרקע חכרו שאינו יכול לומר עצמי ואבנני אני נוטל אינן למכור לאיש אחר וזכותו שבעצמים ושבאבנים, כדאמרין ארעתא דחר וביתא דחר^א זו על גב זו, וראה לדברי ארעא ודיקלא דחר^ג כגון שלקח אילנות בלא קרקע ועתה רוצה למכרן אבל בבית אצל ארעא לא מישתמיס תלמודא דאמרין. ואין ללמוד משרה דהתם איכא למימר טעמא משום מחרישה ברמזכא מילתא בשילחי שמעתא^ב דאמר אם יכול להכניס תלם אחר אית כיה משום דינא דבר מצרא, ואם באה לומר בכל דבר דאיכא דינא דבר מצרא, תיסק

ב. (א) סנה דף קכ"ז ע"א. (ג) כן הגיה רמב"ם נמקס והוא זה נוסף דעוס. וכנ"י איתא והוא זה נוסף. וכנהיה רמב"ם תלמי ממש הלשון נחום' שם ד"ה מעמיד נוסף כ"ס. אמנם לשון המכילתא למען ינוח עוקר ומעורר הוסף לו הכתוב נייח חסר. להיות מושג מן הקרקע ואוכל וכו' עיי"ש. ע"כ היה נראה לי יותר כגון להגיה והוסף לו הכל נייח וכו' נמקס והוא זה נוסף כנ"י.

סימן לא. (א) סנהדרין דף קכ"ז ע"א. (ג) ועיין במדכ"י פ' זה נוסף שהגיה פסק זה נוסף כ"י. ועוד עיין פ"ט פוסק מטעם סימן פ"ט סעיף ז' בנהג' ועיין בחומשים שם.

סימן לב. (א) נגה תלמי דף קכ"ז ע"א. (ג) גז"ס ארעא דסד ודיקלי דסד תרי דארעא תלי מעכב אמרי דדיקלי וכו'. ועיי"ש נחום' ד"ה ארעא דסד שכתוב נכסיו וכן פ"ה בחמשה חסד המהפלה מוצק על כל גדי לדדים ולא תלמי דין תלמינות בנחום. (ג) שם ודל הכ"ס: אשכחן תשובתא ח' ריכנא דדקלא מוצק אס יכול להכניס זה אשילו תלם חסד

ל"ה משום ריכבא דריקלא ומשום משוניתא אפי"נ דאין יכול להכניס (ד) ואית ל"ה שאינו של מוכר ואין דעתו לקנותה) איכא אפי"נ קרקע ראוי לחרושה שיכול להכניס כמה תלמים ליכא דינא דבר מצרא, ולא פלוני רבנן בין הפסד מועט להפסד מרובה דאיכא נחת דבריד לשיעורין. אלא וראי נראין הרברים דאין דינא דבר מצרא אלא בשדה בלבה, דעביד איניש למיזבן, ואיכא ועשיית הפסד והישר משום דלהרין) שדה גדולה וחורש חורע בה וקוצר בבת אחת, אבל בית כמו ריכבא דריקלא ומשוניתא דמי ולא שכיח למיזבן, דביחא לא מוכין איניש ומאן ציית למיעקר סכתו ומשכנו? ולכא מעמא דמחרישה כדפרישית, ועל השרות אנו בושין ואין לגלגל עליהן בתים כיון דאיכא לאיסלוגי, ומסני שלא הוצרכנו לדינא דבר מצרא אצל בתים לא חשנו להאריך על המענות האחרונות דמפקי ליה מתורת מצרנות, שלא היה בהם משש. אלא וראי היה זוכה והרוצה להוציא מחברו בכיר מצרנות עליו להביא ראיה (ס).

סימן ל"ג. תשובה לבני ריגנשבורק.

וזה הישיב לבני ריגנשבורק (א) יחירי כח ויחירי מדע שבריגנשבורק בור ולא בור ריק, חדש ולא ישן, מה אשיב על תוכחתם, כי כבוד ממני הדבר, אף גם זאת לפי ראות עיני אבינה מה אומר להם אולי יישר.

א. (בענין לפי שקבל מנה שמעון בשליחות ראובן ושמעון פוען שבטעות פרעו אם יוכל לזי להחזיר המעות לשמעון).

על דבר ל"ג) שהסקיד אצל שמעון שלא בעדים וראובן בקש מלוי לקבל לו מנה שמעון שנחתייב לו שמעון וקבל לוי. ואחר כך בא שמעון ללוי ותבעו להחזיר לו מנה שנחת לו לצורך [ראובן] ג) כי בטעות פרעו, ואם לא יחזור יעכב שמעון מנה שהסקיד לו לוי שלא בעדים, וראובן תובע מלוי מנה שזכה לו ולוי פוען לא זכיתי לך על מנה שאמסיד סקדוני ביד שמעון. נ"ל כי מן הדין יחזיר לוי המנה שנחת לו שמעון לראובן שהרי זכה לו כיון שחוב מלוה היה כראמרינן בשיליה פ"ק (ד) הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אומר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו תחור, ותניא כותיה, ואפי"נ סקדון היה זכה לו ולא מצי למיהדר, דכי פרכינן התם גבי סקדון לימא

חית זה מעוט דינא דבר מלגא ופי' לא לית זה מעוט דינא דבר מלגא. (ד) כלומר מה לי אם יטל להכניס, האל על רכבא דדקלי ועל משוניתא פנמו חית זה מעוט דינא דבר מלגא. פי' אמרינן צבל דבר דינא דבר מלגא. (ה) כלומר האל רכבא דדקלי ומשוניתא חית של מוכר ולכן אין צו דינא דבר מלגא מפני שהם ממסקין בין מה של לוקם ומה של מוכר. איכא מה לי קרקע של אשר מה לי רכבא דדקלי של אשר. (ו) הגהה רמ"ם כל"ל נמקס דהיה למיזבן נדפוס ונס נכ"י. (ז) הגהה רמ"ם נמקס כיסי' ותפסול' נדפוס כיסי' ותפסול' נכ"י. (ח) ועיין נדפוס ונמקס יוסף פ' המקנל ונכ"י יוסף פ' מועט פוען קפ"ה שהניחו עוד מעט אשר נכס ר"ת שלא נכסו מה.

סימן ל"ד. (א) נמדרכי והנחת אשרי פ"ק דניסין איהא רננשבורק, והתכנים הגדולים צ"י גילו של רימ' דרננשבורק היו רצי ילחן צרי מדרכי הנקלע ריג"ס נחום, דילן ואשר אותו יהלל הרצ"ן נחשונתו סקדאו הרצ"ן שגדאסון למטרע (דף קמ"ט ע"ד), והפני הוא רננו אשרים צן ילחן צן אצרהם צעל החוספות הידוע, והפליגי' הוא רצי נחש. ועיין עוד הרצ"ן דף קכ"ג ע"א ובמספר רצ"ה והנחות ל"ה מן מלח המלח חיים נתן דעמניגער ז"ל סימן קפ"ד בחתלתו. ואל השלשה כחז רצ"ן שם דף קמ"ט ע"ד איהא נפשי לאכול בטרה ולנחות יין ישן מקינקו דמס. חולי ים טעם לא נדע לי אשר גם רצינו מנחה למכמי רננשבורק נכס צו דמס? (ב) כן הוא נמדרכי וסג' אשרי שם, לענש נכ"י ודפוס איהא נמעות ראות. (ג) הגהה רמ"ם וספר נכ"י ודפוס. (ד) דניסין דף י"ד ע"א.

ל"ה אין רצוני שיהא סקרוני וכו' ומוקמינן לה בשוהחוק כפרן, ה"מ היכא דמדעתיה
אמר ל"ה נשקר הולך, אבל אמר לו מפקיד הביא לי סקרון ונפקד נותן לו הוה ל"ה
כזכי ולא מצי למידר, כדמוכח המעשה דר' דוסתאי ברי' ינאיה) דלא הוחזק כפרן
ולא בעי ר' אחאי) לאהרורי דנבי מתנה אסרינן הולך לאו כזכי דמי אכל"ז) גבי
מלוה ופקרון אמרינן הולך כזכי ומה שאומר לוי לא זכיתי ע"מ שאפסיד דברים
שבלב הם ואינו דברים, ועוד שאין זה דומה לשום מנו דכל מנו תלוי באותו דבר
עצמו כדאמרינן מנו דאי בעי אמר להדי"ם כי אמר נאנסו וכו') ומנו דבריש פירקא
דהאשה שנתארמלה"ט), אבל מנו דאי בעי הוי גנב ונשבע לשקר בדבר אחר מי מהימן,
[והינ לא מהימן] י, לומר טעיתי במנה של אחרים וחשבון טעות הוא, הא לא
דמיא אלא למאן דאית ליה ארעא כשישכנתא מראובן ואכלה שני חוקה, וטען על
ראובן לומר בית שאתה דר בו שלי הוא, מנו דאי בעינא כבישנא לשטר משכנתא
ואמינא לקוחה היא בירי והיית נפסד כמו ששואה בית שאתה דר בו מהימנא למיטר
בית שאתה דר בו שלי הוא, האי מנו ליתא, כ"ש זה שזה מציל את עצמו במסמון
חברו ואין הרין עם לוי, ומהנהו נינאי דהאי שמעתא דהתם"א) דעכיד חושבנא לסוף
אשכחן דחשבון טעות הוה ופסדוה ליכא למשמע מידי דהתם כהודאת בעלי דינין
הוה או בדבר ידוע ע"פ עדים דאי לאו הכי לא כל כמיניה, וראיות בידנו, ומה
שכתבתם שהפקיד בלא עדים, אפי' בעדים נמי ק"ל המפקיד את חברו בעדים איצ
לפורעו בעדיסין)

ב. (בענין הפך שבועה).

ועל ראובן שחובע את שמעון מנה לי בידך ושמעון משיבו לא כי אלא מנה לי
בידך תשבע שיש לך בירי מנה או ארע או אשבע שיש לי בידך, נ"ל אם
שמעון מהפך שבועתו בלא תנאי ישבע ראובן ויטול, ועל תביעת שמעון ישבע ראובן
ולא ישלם, שהרי ראובן אינו מהפך שבועתו על שמעון, ואם אין שמעון מהפך
שבועתו אלא בתנאי שאם ישבע ראובן ששמעון ישבע כמו כן אשכח שבועה, איכ
לא היפך שבועתו וחייב שמעון שבועת היסוד, ונוקקין לתובע תחלה לפי דברי
הדיינים"א) שמחייבין אותו שבועת היסוד אמנה לי בידך אין לך בירי כלום.

ג. (בענין שליש נאמן לפסור משבועה)

ועל דברי ראובן ששלח ביד שמעון בתי נפש ללוי וטען ראובן כי צוהו שלא
להחזיר הבתי נפש עד שיתן לוי כי זקוקין, ושמעון טוען לא צייתני, ועוד טוען
ראובן לשמעון טענה ודאי וברור כי קיבל ב' זקוקין מלוי ושמעון משיב להדי"ם.
נראה לי כי אין בזה שבועה על שמעון דהא אמרינן בהאומר התקבל"א) דהודאת פיו
כמאה עדים ושל"ש נאמן משניהם זה אומר כך וזה אומר כך שליש נאמן, ולא

(ה) שם ע"ג. (ו) נשים שלנו חימא ר' יוסי נר כיפר. (ז) כן הלשון בחשונת ר"ת שהונח
נמרדכי שם והוא הנכון, חונס נכ"י ודפוס חימא דנבי מתנה חמדין הולך כזכי.
(ח) שנועות מ"ה ע"ג. (ט) כחונס דף י"ח ע"ג. (י) הגהה רלזים וחסר כזכי ודפוס.
(יא) גיטין דף י"ד ע"א ועיי' בחוס' ד"ה ולא פס ונל"א שם. (יב) שנועות דף מ"ה ע"ג.
ב. אח הפירוד הזה עשיתי בין הדנקים ומני שהענין החדש המתחיל כלן אין לו המשך
עם הנ"ל. (א) ז"ל רלזים בגליון: עיין בשנועות דף י"א בחוס' שדעת ר"ת גופיה
שלא לחייב היסוד היכא וליכא דרכל דמחנא, רק שלא היה מוחה ביד הדיינים שפוסקין
שנועה וזה שכתב כלן לפי דברי הדיינים, עכ"ל עיין בחוס' שם ד"ה ומלך.
ג. גם זה נשמך להל"ל כזכי ודפוס ואין לו סמוכין. (א) גיטין דף ס"ד ע"א, ועיין

מצינו שבועת היסת אצל הודאת בעל דין ידשליש כבעל דין הוי ולחוסא ולא לו לא חשדינן ליה. והא ראמרין כהאיש מקדש נבי שליה נעשה עדנ) ראמרין התם והשתא דחקן רבנן שבועת היסת משתכענ). הימ דיהיבנא ליה התם שבועתא משום לזה שאומר לא פדעתם לו אלא עיבתם, אבל אם אמר ליה עים כן נתתים לך ליכא שבועת היסת דהא הימניה ואין אדם הוטא ולא לו, אבל אם רוצה ראוכן להשביע את שמעון שקבל ב' וקוקין יכול להשביע אם בטענת ברי טעננ, דהא איכא דררא דסמונא או אם ירצה שמעון יהפכנה, אבל ב' שבועות שכתבתם איני רואה שאיכ אין לך שמעביר חבית לחברו ממקום למקום, שכל שעה יסיל עליו תנאים וישיביענ, ואין להוסיף שבועות היסת, ואעינ ראמרין כהאומר התקבל מי קנסיק ניטא סתתי ידיה דלהימניה התם דשוויה שלישי.

ד. (בענין מלוה למחצית שכר אי דינא כארס ושותף).

וסה שתובע ראוכן לשמעון שנתן לו המעות, למחצית שכר נתתים בידך) אחרון עסק ע"ה השבועה, וראיבן טוען שתחלה ישבע שמעון כמה רוח נשתכרנ) (או יסחול) ג). ועיז שאתם אומרים אם יכיל לכופי ורהשביעו תחלה, [נראה שאין לכופו שאין נשבעין אלא בטענה ודאי אבל לא בטענת שמה ובמודה במקצת כדמוכה בנמרוד) שהרי שנינו האריסין והשותפין נשבעין יב"ה) אבל מלוה ועסקא וסקרון לא שנינו אי טענת שמה היה שאפי' הורה שמעון שלמחצית שכר קיבל לא היה נשבע מספק דאריסין ושותפין ואפי' טוענא רבה אית כהו מה שאין כן במלוה וסקרון ועסקא, דהא עסקא פלגא מלוה ופלאא פקרון ונתנין לו שכרו כשכיר בעלמא).

ה. (בענין שמלוה פסול להעיד ללוה אף במלוה ע"ה)

ג"ל אם שמעון חייב לראוכן מנה ע"ה לא ססל ליה לעדות אפי' לית ליה טפי ראמרין אימור פרעיה, אבל אי לית ליה טפי וברור לנו שהי"ב לו פסול דהא אמרין מלוה מעיד ללוה והוא דאית ליה ארעא אחריתא) ולא סלוג בין בע"ה ובין בשטר.

ו. (בענין הוחזק כפרן לאותה שבועה).

ואישר שאלתם על הוחזק כפרן לאותה שבועה) למאי נימ דכלא הוחזק כפרן נמי מצי למימר מנה לי בידך ולהשביעני. נ"ל לפי דבריבם שאתם מחייבין שבועת היסת אלנ) מחייבין שבועה שאמר נשבעתי כמו בטנה לי בידך ואמר לו נתתיו לך.

צמדכני סס. (ג) קידושין דף מ"ב ע"ב. (ג) כ"ל חננס כ"י ודפוס איתא לא משתכנע.

ד. גם זה ענין בפני עצמו ונכתב כ"י ודפוס כ"י פירוד עם הכ"ל. (ח) ע"ה הנהח רח"ס בספרו ונכ"י ודפוס איתא ביד. (ז) כ"י נשתכר ודפוס נשתכח. (ג) כן הוא כ"י חננס בדפוס איתא רק הגלה חי, שמחק רח"ס בספרו. וליכ ש"ל אז יחלוק. (ד) טעונות דף מ"ח ע"ב. (ה) כן הגיה רח"ס צמקוס: שהרי שנינו האריסין והשותפין וכו' נשבעין בטענות ודאי חבל לא בטענת שמה ונמודה צמקלס כדמוכה צמקלס ע"כ. וערענב דברים הללו נמלא כ"י וגם בדפוס. (ו) ועיין בהנהח ונימוני פ"ט מהי שנוחין ושותפין וסס איתא כדמוכה ל"י שהסיכ דית צמקלס צמקלס לחצו למחצית שכר וכו'. ועוד עיין צמקוס טעונות סס ד"ה דמורי החירל ונכ"י ח"ת סימן ל"ג וס"ע סס סע"ף ד.

ה. גם זה ענין בפני עצמו ולא נפרד כ"י ודפוס. (ח) צמקלס דף מ"ו ע"ב.

ו. (ח) כ"ל דף י"ז ע"ה ועיין ברי"ף ונימוקי יוסף סס וגם צמדכני ורח"ס סס. (ז) כ"י

הא ליתא, ולא אשכחן הכי) כנולא תלמודא, דשבעת היסת אית לה חזקה דחזקה אין אדם תובע אלא איכ' יש לו, אבל נבי שבעת לא אשכחן הכי. ועל אותה מנה שחייבוהו שבעה אם טוען נשבעתי ולא הוחזק כספן אינו יכול לתובעו על אותה מנה עוד. ועוד שאפי' לדבריהם שאתם מטילין שבעת היסת על כל דבר, בימי ר' יוחנן ור' אלעזר ד) לא נתקנה שבעת היסת כדאמרין מאן תקן שבעת היסת רב נחמן. ולר' אילעא אי לא הוחזק כספן לא משבעין ליה כיון דאמר נשבעתי.

ז. (בענין אם פסק דמים לשלוח והכותר יהיה שלו אם המשלח יכול לחזור אחר המשיכה). ועל ההפך שפסק לו דמים ונתן לשלוחו למכרו ואמר לשלוח שיהא שלו מה שיוסיף למכרו על פיסוק דמיו וחזר בו ולא רצה למכרו, והשלוח תובע מה שהוא שוה יותר מדמים שפסק, שנים בן משך. גיל שטעה השלוח ומאי חזית דאזיל בחר דעתיה ידיה ליזול בחר דעתיה דמשלח. והוי כנותן כנר לארזי שיבולין שניהם לחזור כדאמרין בהשובר את האומנין) ואע"פ שמשכו. התוספת על) פיסוק דמיו בשכירות הוה [כתנאי שיסברנו והא לא] ג) קיים תנאי שהרי לא מכרו. ושלוס.

סימן לד. תשובה לשלשה אנשי מופת בפריש.

גם זו השיב ר' יעקב. ענינים הרואות, במראות שריא) צבאות, לנוכחא) כיסוף, ואורחותם לא יעבדו, קרובי הרב ר' יחיאל והרב ר' אליעזר, וחברנו הרב ר' אברהם (ג) שלשת הנפת, אנשי מופת.

אמנם על אשר טען ראובן לשמעון להשיב לו מעות שהפקיד בידו למחצית שבר וחייבתם את שמעון להשיב הכל, יפה דנתם יפה חייבתם מפני נזירת העיקול ד),

אל ונדפוס על. ג) הנחת רחים ונכ"י ודפוס חסר תמלה הכי. ד) אולי ליל חילעא. ז. ח) נים דף ע"ז ע"ב. ז) על כן הגי' רחים וחסר נכ"י ודפוס. ג) תמלות נהסגר הן ע"פ הנחת רחים נמקום עד שלא נכ"י ודפוס. סימן לד. ח) שרי כליל נמקום לזי נכ"י ודפוס. א) לנכח כליל נמקום, לנזנה' נכ"י ודפוס. ז) תשלשה אנשי מופת אלה הרב ר' יחיאל חינו ר' יחיאל מפריס המזכר בחוס' יומא דף י"ח ע"ב ד"ה יחיד שקראו ממזר חוס' יומא, זה מהרים צ"ב. נסס מורי ז"ל. עיין בית תלמוד ח"ג לר' 228. אמנם ר' יחיאל זה הוא המזכר גם כן בתשובת רשנים נאור זרוע ח"א סימן תע"ז נסס וקרובי ר' יחיאל. עיין לעיל בתשובה סי' י"ב ובהערה ראשונה סס. ואולי הוא חד עם התקן ר' יחיאל המזכר לעיל בסימן כ"ד. והסכם גרלסם משער Gallia judaica 509 שר' יחיאל הלז היה ננו של הגאון ר' מתתיה המזכר בתשובת רשנים הכיל כנראה ממחזור ויערי לר' 247 סימן דף. והסר ר' אליעזר אולי היה אחיו של היט"ס ר' יוס טוב בן יהודה (עיין בתשובות חכמי לרפת וכו' סימן א') וגם היה קרובו של ר"ת (עיין בהערה שלי הניל) ולא תמלה קרובי נמשכת על שניהם. ועיין לעיל סימן כ"ה שהזכיר ר"ת המזכר ר' אליעזר קרובי, אכן לפי הנדלסם סס לא היה זה אחיו של ר' יוס טוב. והסר ד' אנדסם שקורא אותו חזרנו נדלסם שהוא חד עם הרב ר' אנדסם המזכר לעיל בסימן י"ב נמכת ששלח רשנים על ידו לחסיו. ג) יוסעפ י"ז י"א. ד) עיין בספר כללי סימן ק"ו בחזקת תקנות רבינו גרסום וגזרות קדמונים סס אחת וגם אין לנפקד לעכב ספרים אלו נצטיל שום חניעה שיש לו על המפקיד על כל זה יס חסר קדמונים ורבינו חס הוסיף שלא לעכב כל פקדונות רק תלמוד חזיונות שיכול לעכב ספר שלומד. וכן הוא הלשון בתקנות בסוף חסונות מהרים נר נרוך דפוס פלאג ד"ה נן המעה. אמנם בתקנות שקורס לכן ד"ה כל מקום אחת סס נזח הלשון: ומכל אלו שכתנתי יס חסר קדמונים והוסיף ר"ת על זאת הגזרה כל הפקדונות שאין לעכבם נצטיל שום חניעה רק תלמוד חזיונות יכול לעכב הספר שלומד נז נצטיל שכירותו כשעצר זמנא. ועיין עוד נצטיל הגולה יורה דעה סוף סימן של"ד שכתב גם כן. עוד הוסיף ר"ת נזירוף שאר דברים שלא לעכב הפקדונות נצטיל שום חניעה וכו'., וחזינה תלשון רבינו כאן משמע שגם זה הוא

אבל לא יספיד שמעון בכך מינו שלו אם יש לו אעים שהחזיר מסני תקנת הקדמונים דגורו שלא יעקל אדם סקדון חברו או הלואתו בשבילת) תביעתו לא יספיד מינו שלו, שהרי עשאוהו קדמונים כי הוא רחבל סכינא דאשכנחא) שהיה מתוייב להחזירו משום דברים שעושין בהן אוכל נפש דכל שעתא עבר עלי' כנויר בביתו) הקבוצת דימים הראשונים יפלוס) ועברט) כל שעתא ושעתא, רכי פליג רבא עליה ראביי במאי דאמר אהרריה ותא קום בדינא, בתא קום בדינא איפליג אבל באהרריה לא איפליג [ומיט קאמר רבא ד] יכולי) למעון עד כדי דמיו מנו שהיה יכול לומר מכרתו לי, ובשביל שלא רצה לשקר [לא] יא) הורע כחו, אלא דאיסורא דעבר עבר, ועיס ביד מהדר' משום אוכל נפש ומיט לא הספיד דין מינו, ומראביי שמעון התם, והבא נבי תקנת עיקול היג, דאיכא למיתלי תקנת הקדמונים כדתלינן נבי רב עיליש דאיסורא לא הוה סמיצ). ועל מינו אי אפשר לדון כי כתבתם שאין כאן מינו, אך מה שכתבתם אפי' יש כאן מינו לא הוה מועיל כלום משני תקנת העיקול הא ליחאיני). גם [מה] שחייבתם שמעון שבועה שלא לקהי) מן העיסקא ומן הריוח כלום מכה שבועה השותפין שנשבעיןטו) שלא בטענה, זו פליאה היא בעיני, שהרי הורגלו רבותינו להספיד ממון על חוקתו או למסור משבועה אם לא יוכלו להוציא או להשביע

תקנת קדמונים? וחלי ים לומר שדניו הוסיף לומר שגם כל הפקדונות הן ככלל תקנת קדמונים כמו פקדון ספרים, ועיין בתשובות מהר"ם כי דפוס קרימונה סימן קמ"ד שהבא חוכן תשובות רבינו נענין אחר ח"ל סם: שמעתי דין מיו ה"ר יעקב בר שלמה ותייתי סניק עמו דדין כשתפס היר אגדהם ספרו של היר יוסף זיל עזור תניעה ישנה וסלריכו להחזיר לו הספר מכה תקנת הקהלות שאין לעכב ספרים עבור תניעות ופסק שאין [זיל] טעלמה נמקום שאין] לריך להחזירו, ואפי' שמהחר ועמוד להחזירו אפי' כן לא יספיד מנו שלו ויסעון עליו ומשכנחא כאלו הוא נידו, ודאייתו מפ"ס המקבל (דק קדי) הוא דתנל מתצניה סכינא דאשכנחא ואמר ליה אביי זיל אהדר ליה ותא קום דנינא עליה, פי' רפי' התנענע לדין אם יודה לו אם יש לך עדים ישלם ואם לאו ישבע, רנא אחר לא נריך למיקם עליו דנינא, כי אפי' טעלמה להחזירו מפני שאסור לחבל דברים שעושים בהם אולי נפס מיה יכול לטעון עליו עד כדי דמיו ולא יספיד המנו שלו מנו דלי נבי אחר לקוח הוא ביד, מכאן ראינו לדינו, שהתם מעכב אינו חמור יותר מאלו דלס תחנול ריסיס, והנה מללחי שומרי היר יוסף זיל נחלס נהרס על דין א' והסני לו מ"ו התם נפללחי עליך טעלמ לחלוק על דברי רית שתיחה נידו קנבל אציו וקנבל רננו שמואל אחיו ורננו טלמה זקט טעלמ לחמור דכדיו כסנרות, ע"כ לשון התשובה אשר על פיה חסונב הטעלה נענין סכב ספרים נעניל תניעה, אמנם בתשובות מהר"ם כי דפוס פראג סימן של"ד הוצלח תשובת רבינו כאן כמעט בהלשון שלפנינו ועד עיין במדריכי דים פי המקבל ובתשובות מייסוני לסדר משפטים סימן א' וסימן כ"א ול"ב כמו שגרסם ג"כ בהנחות מייסוני פ"ח מה' טוען נפוס, ועד עיין תשובת מהר"ם כי טהולח הרב ר' משה נאלך שער ראשון סימן ג', ועיין גם בתשובות מהר"ם כי דפ סימן טח"ל, ועיקול זכו איני יודע מה הוא אם לפקל אם לפקלקלח, ולי נראה שליל עיקוב וכן ליל, "עקבי נמקום, יעקל", והורגלו כמו ולא יעקבם איוב ז"ל ר', שחרגומו ולא יעכבנו, ואולי חזרת התנה עיקוב נקוב נובעת טעות הסופר לכתוב עיקול נמקום עיקוב, אך יען אשר מללחי הלשון עיקול נכמה וכמה ספרים, לכן לא הרהצתי להניה, ה) כן הוא במהר"ם כי דפ סימן טח"ל נמקום נענח כבי ודפוס, ו) נ"מ דק קט"ו ע"א, ז) כ"ל וכן הוא במהר"ם כי דפ סם נמקום נעניל ליה נחזיר הקצרות כבי ודפוס, ח) כבי, ודפוס נופלח א) ועבר כ"ל נמקום נעניל כבי ודפוס, י) כן הוא במהר"ם סם ומכר כבי ודפוס, ב) הנהגה רלח' ובמדריכי פי המקבל איחא וכי נעניל טלל רלה לבקר הורע כחי, כי דים דק סימ ע"ב וענינו כח דחליק נבי רב עיליש משום דנגרל רנא הוה לומר ולפרס דכדיו נעטר מה נעטר וכו', כן חליק נמי בקדמונים טלל עמו תקנה למזנה אחד ולהפסיד מטעם מנו טל אחד, יג) כל הדברים מן ונעניל טלל רלה נפקר וכו' עד כאן ספרים במהר"ם כי דפ ק) הוא במהר"ם ובמדריכי כל הטענין איחא טלל עיכב ומכר כבי ודפוס, טו) גם

ופירושים) דמתניתין דשבעות י"ט) הכי איתא. אלו נשבעין שלא בשענת ברי אלא בשענת שמה השותפין, ששניהם עוסקין בדבר ומורי היתרא דסמכי אהרדי, והאריסין דמשעבדי למרי אדעא לאחוי ליה רעיא בלא שכר ידוע ומורי היתרא דמרישיה קאכלי. והאסטרופסין והאשה הנושאת ונתנת וכן הבית המוציא פועלים ומכנים פועלים ומכנים סירות ומוציא סירות ואינן נוטלין שכר ידוע על אלו הדברים, ומורי היתרא. והא דאמדינן דהשותפין שומרי שכר זה לזהכ), מינה מצינו למילף דלאו שכר משם הוא דאמו את מייתת קרא וביילת ליהכ), אבל עיסקא פקדון נמור הוא וצריך שכר ידוע והוא ליה כשכיר יום או כשכיר חודש או כשכיר שנה, כגון אומן או מקבל קיבולת אע"י דהקילו בשכרן כגון טיבול ציר וזה בכךכ), דרביה דרבנן הוא ואקילו ביה, אבל שכר ידוע ושם שומר שכר עליו, והיה לו לשנותו במשנה ואלו נשבעין שלא בשענה השותפין וש"ש והאריסין. ובלשון משנה מושיבכ) למחצה קרי ליה כדמוכח באיזהו נשך — והא דקרי ליה שותף גבי ר' אלעזר כה) כשבאמת הוא שותף, אבל ר' אלעזר [מעיקרא] לא הוה עושה בשותפות, ומהכא לא חסייע דבההיא מודה דלא משתכע מספק אם שניהם מודיםכ) — ואוסטרופוס לא הוי, דאוסטרופוס לדקוני לא מוקמינן, וכל נוטלי חסדים לא יושבעו ישאי אין לך אדם שמשעבד רבית של יין להבירו מקום למקוםכ). דלא תקנו רבנן שבועה ספק אלא למילתא דשכיחא וליכא שכר קבוע וידוע דמתוך כך מורי היתרא.

ואשר שאלו רבותי אם תפסת עסקא כתפסת עיני דאבלי חושלא). ודאי כן הוא
הואיל וליכאנ) שמר הואיל ויכול לומר החזרתני לך, אבל אי איכא שמר אין
יכול לעכב בפלגא מלוה דליכא מנו שנאנסת.

ואישר כחבתם כי שיתף מעות יתומים עמכם? מה בכך, הואיל ולא הוו ראוכם ושמעין שותפין, וכחוקת הבתים לא הוו שיתפין אלא ששניהם עוסקין בקרקעין) דאין מהדיקין ועין, אבל אם שכרו לעשות שדותיו, ולא למחצה ולא לשליש כדון ארים, או שכיר שנה ביקרי ויש לו שכר דלא מצינו שכירות שנה או שחים ממקעת חוקה.

זמן עיפ' מהר"ם וממרחק שם ומרחק בכ"י ודפוס. (ט) צ"צ דף ע"ג. (י) קיים הנהגה ראויה וחכמה בכ"י ודפוס (יא) בכ"י נשמך עם שלפניו לחנך בדפוס הוא סימן בפני עצמו ונרשם בכ"י חר"ט ל"ל חס"ט. (יב) שמועות דף מ"ח ע"ג. (כ) גיטין סיב ע"א חורף מדישיה קאכיל. (כא) צנא צנא דף מ"ח ע"ג. (כב) עיפ' הגירסא הנכונה בנורדכי פ' כל השבועין. ובכ"י: מיהא מיהא למימנא דלא שחר מנחם הוא דלח אחיה קרל וכיילית לה. (כג) צנא מליעל דף ס"ח ע"ג. (כד) מוסיב בכ"י, מהר"ם צ"צ שוין, ודפוסם שמועות ממוסד. ועיין צנאשם צ"ו דף ס"ח ע"א. (כה) בכ"י ודפוס אליעזר ולינו כי הוא ר' אלעזר מהגרונזי צ"מ דף ס"ט ע"א. (כו) כנ הדברים מן ואל דקרי וכו' עד כאן אינם צמדיים צ"צ ולא נורדכי שם. ועיי"ש צמדיים שכתבו בצפון וקלרתיס. (כז) עיין לעיל סימן ל"ג אות ג', ותמצא כהאי לשנא.

ב. (א) צנח מליעזל דף קטיו ע"א. (ב) רחמים גורם אי ליכא צמקום הוואיל וליכא.
(ג) רחמים גורם לא אין צמקום לחין.

ואישר שאלתם על עיסקא סתם אם קורא? שותפות או לא לעיסקא זו? לא ידעתי מה יש בין זו לעיסקא סתם רק מה שכתבתי דלית ביה מינו.

ג. (בענין מי שקפץ ונשבע טרם נתחייב).

ומה שמעין שמעון שקפץ ונשבע טרם? נתחייב? אלו היה חייב שבועה לא היה נאמר בכך שצריך לישבע אחר מעשה ביד, וקשה נול הנאכל, ושם אחר כך הרשיע ונול ואכל או פשע ומשחמים או אסיק וזו אסקונדרי או כי קניא דרבאנ). והיה רקפצה ונשבעה שלא נהנית מן כהובתה ומורה רב בקופצתה, על דעת ביד נשבעה אבל התלמוד לא חש להאריך במילתא דלא צריכא ובעיכ כך השביע משה את ישראל ד).

ד. (המחויב שבועה ואמר נשבעתי בב"ד פלוני אי נאמן).

והמחויב שבועה ואמר נשבעתי בב"ד פלוני והלכו להם למדינת הים נאמן דלא נרע מפרעתי נאמן, אבל שבועת היסת איכא דלא נרע מאין לך בירי כלום למאן דמחייב ליה שבועת היסת דמפי איכא דררא דממונא הנא מהתם). ובהחזק כספן נראין דברי רבנו (מרבני רבנו האי) שפטרש שכננדו נשבע ונטל דסבר מאי שנא מוחזק כספן שאומר פרעתי דצריך לפרוע בפני עדים, כספן דנשבעתי נמי צריך לפרוע בפני עדים דאין זה דומה להאי דאכיל תרי מינייהוד (דחא רועה גולן הוא).

ה. (בענין כתנה שיה להיות פסור משבועה ואם הוא בלא עדים).

ואישר שאלתם כתנה שומר חנם להיות פסור משבועה) ואם הוא בלא עדים? אמנם בלא עדים נאמן לומר לא שעברתי את עצמי, דאיכ ההוא עוברא דשומשמי דהוהב) היאך יכול לומר בהא) ביתא קמך לא מבעיא שיש וכו'. אך שבועת היסת איכא דהוי כמזענו מנה לי בידך שקרון דהייני שומר דירי הות, והלה טוען להרים, דהיינו נמי פסרתי משבועה, והתלמוד (לאות) דוקא נקט, והיה לבולחור). וההוא דהא ביתא קמך אם לא שהורה המפקיד היה צריך שבועה, אבל אם יש שטר שקרון אין יכול לומר פסרתי מן השבועה אי ליכא עדים שפסרו משבועה דליכא למימר מנו הואיל ואיכא שטראז).

ו. (שבועת שותפין אי דאורייתא).

וישבעת שותפין אי דאורייתא אי דרבנן? פשיטא דמרבנן היא חדא דליכא שבועה דאורייתא אלא במורה במקצת ועוד הא אמרינן בבולא תלמודא איצטריך

ד) רלוזים גורם קרוי נמקוס קורא.

- ג. ח) נדפוס וכי אחת ערס לא נתחייב, ורלוזים נמקס מלח לא. (ז) עיין נדדים דף כ"ה ע"א וטעונו דף כ"ט ע"א. (ג) גיטין דף ל"ט ע"א. (ד) טעונו סס.
- ד. ח) וזה כדעת רב חזי גלון ורמנ' צנימוקי יוסף צ"ח פ' שנים ארוחין דף י"ז ע"א ולא כר"ף ורבינו שמואל הונא צמדכי סס וזהו שטנר רבנו לקמן גבי הוחק כספן שלא נחלץ לו דברי רבנו האי, משמע שכלן לענין טעונו היסת מודה לדניו, וחיתא טענה יש סתירה לדברי רבינו לעיל סימן ל"ג אות ב, כי סס נראה טענת רבינו כדעת חר"ף ורבינו שמואל, ועי"ש טענה ח' וליע. (ג) עיין רש"י צ"ח סס דיה הוחק כספן לאותה טענה ועיין נדפוס סס. (ג) כן הוא צ"ח אונס נדפוס אחת נמקוס: שהוחק כספן שאין דברי רבינו מדנני ובהאי, ורלוזים הניה מעלמו כמעט ממש כדנני חכ"י. (ד) צ"ח דף ח' ע"א.
- ה. ח) צ"ח דף ל"ד ע"א. (ג) סס דף מ"ט ע"א. (ג) רלוזים גורם חל נמקוס נחא. (ד) כן נכח רלוזים נמקוס התלמוד צ"ח ודפוס. (ה) כן הסיף רלוזים. ונדפוס וגם צ"ח ליחל למלה לאו. (ו) רלוזים נכח נכח"נ נמקוס לכולמו נדפוס וכו". (ז) עיין צמיימוני פ"ג וסל' סכירות הלכה י"א וי"ב ע"פ חסונות הגאונים.

קרא למעוטי ספקא מכיש דלא ריבחה תורה שבועה לספק ומקרא לא ימצא לכך ה).

ואשר טוען ראובן כי הודנה) שנמל חלקו כיד ליטרין ושמעון משיבו לא הזכרתי ליטרין אך מודה הוא שנמל חלקו מן הריח, וראי מאותו זמן אין לו בריח של מחצית הריח שמגיע לו ליתן לראובן כלום כדאמרינן) ר' מנשיא נמל מחצה בשלו וחצי מחצה בשל חברו א"ל אב"י מאן פליג לך ועוד מקום שנהנו לגדל וכו'. וחזי עיסקת מלכות זה מקום שנהנו לחלוק וליטול נפקד ומפקד חלקם או שלא לחלוק ולהיות ד) רווחא לקרנא משתעבד, אבל בהמה איא לחלוק והיכי דנהנו שלא לגדל נמל חצי מחצה בשל חברו או איכא דפליג ליה כדאמרינן) אייתי תרי [מנן] תלתא דסלגת קמיהו, ועל זמן שבוע או שבועות איני יודע, והא ודאי יחזיר כל הריח שלו מחצי ריח ויתן אל לבו פ' יעבור, והרי זה כאומר אינו יודע אם נולחתי) ויש לו לצאת ידי שמים ולדקדק, בזמן שהוא אימר דלא רמי אנפשיה שוה שתובעו נולחתי ממון שלקחת) ואנן סהדי שוה שמעון לא נתכון לגזול אלא להחזיר כפי המנהג, ואשר אמרתם כי לא עשו ציוויכם האמת אתכם ועבר על גזירותיכם ואולי משנה, ומעתה אם לא יציית לכם להשיב ליד ראובן תחרימו עליו בהסכמותינו, ועל דיני תביעת שמעון לא נתמצעת) בדבר עמכם כמשפט.

ז. (בענין גולמי כלי עץ סמאין).

והדיא דלשוף דסירקא קמא דהולין) בבלי עין טמא דלנוי הוא וטמא) והיה דסיב דסנהדרין) משישום בעור הדג נבי משה ועריסה להחליק ולתקן הסטה, שלא יסרט בשר היושב עליו וסירה, כדמוכח במתניתין במס' בליסד) דקתני התם הסל שיחסיס וינקסה) והוא תיקון הסל ולא נוייו, משום הכי סריך נבי משה ואי סירוגיה מעל גבה למה לי שיפת עור דג להחליק הלא סירוגי [אינו] מסרט בשר היושב על המטה שים, ולולי עול כבד ער יעבור ועם וילך זה המושל שלי). הארכתי בלשון צה, אך מירי דוחקוני ואולי ילכו להם והייתי מוצק וקבעתי עתותי, בעזרת צור אבותי לחיים ולשלום.

סימן לה. תשובה לה'ר יעקב מטרנא?

(בענין קיום השטר ע"ש עדים ושטר יוצא מתחת ידו).

תשובה על אשר באת לדעת אם לכך ולכי שוין בקיום השטר, על זאת אודיעך את לבי אם טוב ואם חילוף ה).

- א. (ח) כלומר ואנן ק"ל שסוחסין נשניין צעננת טמא, טעונות דף מ"ח ע"ב. (ז) הנהגה רמ"ס נמוקס ניהודה נכ"י דפוס. (ב) צ"מ דף ס"ט ע"א. (ד) כל"ל נמוקס ולהנהגה נכ"י דפוס. (ה) צ"מ דף ל"ז ע"ב. (ו) צ"מ דף ק"ח. (ז) הנהגה רמ"ס נמוקס מן זמן שלקחתי נכ"י דפוס. וכוונת רבינו שלכך חייב ללכת ידי שמים שתציעה אלת היא כוונת טענה נרי קלה. (ח) כן הוא נכ"י ונדפוס נחלענו וכינה רבינו לא הנכסתי את עלוני נדבר.
- ב. (א) חולין דף כ"ה ע"א. ועיין סס נחמי דיה להקיע בטומא. (ב) כל"ל נמוקס סהור נכ"י דפוס. (ג) סנסדרין דף כ' ע"ב. (ד) כל"ס פ' ע"ז ג"ז ה) נהנה איתא ויקנה. (ו) לא כדע מי הוא המושל הרע הזה.

סימן לה. התשובה הזאת הנאלה ברובה ונשינוי לשון קלת נהנהגה ומדכי כתובות פ"ב סימן קמ"ו. ועוד עיין חוס' דיה דילמא יזיפי זיין כתובות דף כ' ע"א ומתמדכי סס נראה שהשואל אשר השיבו לו רבנו נזה היה ר' יעקב מטרכ"ל, אכן על השואל הלז נכס על סס עירו אם היה ישראלי הידועה לו מקום, אחר, לא נודע לנו מאומה. ועיין בספרו של הסנס שמואל קאהן על ר' מרדכי בן הלל, גראטץ וואלפאסטרופט 1878 לז 84. כי נכ"י B. und W. נקרא הר"ר יוסף מטרכטל, (ח) לישאל מעליא נקט נמוקס רע.

מקום ע"פ עדים ושטר אחר יוצא מתחת ידו באוהה חתימה של ראשון, אם יכולין עדים לקיימו אם לאו, כי היכי דאמרינן בקיום חתימה מהחתימה אם היא בידו דכוונתו כיוון (ג), הינ' יש לנו לומר בהעדרת עדים, ואם לא נאמר כאן משלש חתימות (ג), אמנם אדוני אם חקרק ותמצא באב ואסד) וטעם גדול כשאנו באין לקיים החתימה מחתימה ודאי בעינן שתי שדות או ב' כתובות, לפי שבשטר אחד אין אדם יכול להכיר ענין כתיבת העדים וימנין דשביק רוחא וימנין דחיק עלמא וימנין דחשרה) לגניה דחית וימנין תלי ליה לכרעיה דידהו וימנין דלא עבד, הלכך (ד) בעינן שתי שדות דרלמא בתרי זמני מכווני ידיהו, ובדין הוא ראשי' בהכי לא מני לך אלא משום דלא ליססרו בעלי חובין. הלכך ביוצאין מתחת ידו אמרינן ריזיף, דאילו ביוצא מתחת יד אחר אחדשים אנו בושין אף כי נגלגל עלינו ישנים, דאיכא למיסר כוונתו כיוון. אבל קיום שטרות ע"פ עדים אס' למלוה אלף שטרות לא אמרינן ריזיף, שהרי העדים מתוך בית הלב וסביעת עין הם מעידים, דסביעת עינא עדיף מסימנא, וכחוש השער יכירו השני; משאיכ' במרמס חתימה לחתימה, שהרי כמה דברים מצינו שאין מקיפין (ז) משום דעשוין להשתנות גם זה כמו כן, תדע לך סרבעינן שתי שדות, ועוד צא ולמר דאמרינן (ח) היה לו יודע עדות בקרקע ונסתמא וכי' ומסקינן כי אס' כיון מצרנהא בקרקע, מדה בנלימא ומשקלא בנסכא לא מהימנינן ליה דכולהו אמוראי איתותב. איכ' יש לנו לומר (ט) בסביעת עינא תליא מילתא ולא ברימיו מלחא למלחא. ובדין הוא דבקיום חתימה לחתימה לא היה לנו לומר כן אלא משום דלא לפסדי לקוחות; ומשום דטעה רב אדאי' בחתימת ידו, מ"ס הבין מעצמו מה שלא היינו מבינים מרימיו חתימה לחתימה. ובשביל אלו הענינים היה לנו לומר שלא לקיים שטר משטר, כי ידע ויבין המבין על החתימה מה שלא יבין המדמה, וגם יש מנו היכי דאיכא ערי חתימה, מה שאין כן בקיימא (י) חתימה מחתימה (יג), דהיינו דמעידין על החתימה אס' אית ליה כתב ידם של עדים במקום אחר, אית ליה מנו דמצי למיסר אין בידי מחתימתו ויכול היה להפשינו וכשר. ואס' עדים מעדין שיש לו אי נמי משוה ליה ראייה (י) אין בכך כלום שהרי ערי חתימה מעידים על שניהם וסה

(ג) כתובות דף כ"י ע"א (ג) ל"ע שלם חתימות מאן דכר סמיה. ואולי יש לומר שכוונתו משלם חתימות עם אותה החתימה שאלו רולין לקיימו, כי מנלעדה לדיכין שתי חתימות ומשתי שטרות כדאמרינן בהדדעי שם ולרב סיני בר אשי דוקא גיולא מתחת ידי אחר, וכונה השולל, אם לא נאמר גם כן שהעדה העדים לא תועיל אם הסער ניד ראונו דחיישינן לזיוף ואיכ' לדין לקיים ככתב מתוך הכתב ע"י שתי שטרות שיוצאין מתחת יד אחר, ואולי כונתו בשלם חתימות שלדיכין עוד שתי חתימות שיוצאין מתחת ידי אחר תלמד הסער שיוצא מתחת ידו. (ד) שלפון מנומסם קלח וכוונתו אם חקרק ותצדק צלח ואם, כלומר צמקור הדבר לא תצלח. (ה) צמקתה מרדכי שם איתא דמטק צמקוס דמטר. (ו) כן הוא במדכדי צמקוס הלכחא כבי' ודפוס. (ז) כמו אין חקקין צמקו חולין דף מ"ו ע"ב. (ח) צלח צמק דף קכ"ח ע"א ועי"ש. (ט) צמקדכי איתא אלמא צמקוס איכ' יש לנו לומר. (י) אולי ל"ב בר אדא ורובה על מעסה דרנא ורב אחא בר אדא צלח צמק דף קס"ז ע"א. וכונתו, כי מעסה אלו רולין שאף צמקיעות עינא איכא למיטעי, אבל מעסה אלו רולין גם כן שעי' הראיה צל רנא על האמת מאחר שלא חתים מעולם קמיה דרב אחא בר אדא, מה שלא היו מצינים ע"י דיעוי. (יא) כן הוא כבי' וצדפוס איתא בקיימי ורל"ס הגיה צמקיימי. (יב) כונת רבנו שער טעם אחר יש לקיים את הסער צעדות העדים על חתימתם, אף שכתב ידם יולא מתחת ידו, מעסה דנאחא צלח הסער מכה מנו דלי צעי מלי להטעין ולומר אין בידי מחתימתו, משאיכ' בקיום חתימה מחתימה שאלו לדין להוציא את הסער ולהלכות את כ"י העדים. (יג) ל"ל שרולה לומר את שם את הסער מאחר לדין לו להלכות ולקיימו ע"י העדים, ואע"ג שאלו אין מנו כמו כסעפדים מעידים

תשובות רית סימן לה לו

ראית לססול את השני ולהכשיר את הראשון שהרי [שמן] הקדמו חייפו, וגדולה
 מזאת נאמר שאם" (קיימו) יד שטר בשתי שדות היוצאין מתחת אחד יודעו ויבררו
 אם [לא] טו) כיוון חוויף ויקיים השטרות כולן שבירו ע"י אותן היוצאין מתחת יד אחר,
 אפי' הן אלף בידן, ולא סלון רבנן בין קיום שטר אחד לקיום ב' שטרות, יתן לב
 אדוני אולי יישר.

סימן לו. שאלה מאורליינס לרבנו תם.

ביררתי לכת אחר ביד יפה, אחרי ר' לבית שערים) ההרש והמסגר רבינו הקדוש,
 המקום יהיה בעזרו ומנו רבי יעקב. וקבל אני ראובן לפני ר' על אחי
 שמעון ששאל ממנו מרכבת הנשים שהרהינה אצלי אחד) שר וצורר אלס, וידו
 חקיסא על עצמי. ואמרת לא אעשה כי אם ע"ס השר או השרית. חור והלך לו שב
 ובא ואמר, האמת צווחה השרית. האמתני בראש מילה ואמר עתה השאילני אותה
 ותמסור אותה לשלוחי, ומסרתיה לשלוחו כאשר אמר, כי אמרתי שארית ישראל לא
 יעשו עולה ולא ימצא בפיהם לשון תרמית. אחרי שובו מדרכו הוא ואשתו החזירה
 לידי. והגד הוגד לשרית את כל המעשה, כי ראוהו עבדיה במרכבת ושלחה אלי
 להביאה אליה, ראתה כי נכססו פניה ונקרעו שיריה וגשרו קליפת עלי זהב בכפתור
 ופרח מעליה, והחזרתני בכעס ואמרת לשרית הלא הוא אמר לי היהודי שציווחתי,
 אמרה להדים. ועתה שואלין ממני הפחת ומנמין עלי לאמר אצוה אחד מעבדי וישבע
 שנפחתה יותר מבי דינרין. פיסתי לאחי בפני קהל ועדה לפצני מידם פן אפסיד על
 ידו, כי שאלה) שלא סדעתם כאשר אומרים, ולא אבה לספני וסולקן אותו לבית
 הועד ויקב הדין את ההר, האמת והשלום.

שים לו, שגם אז אין כלל ענו, וידע כשר שהרי עדי חתימה מעידים על שניהם. זה עוד
 טעם אחד להכשיר את הספר הנ"ל. יד) כן הוא נכרי ודפוס וליג שולקן למחוק. טו) כלל
 וחסר נכרי ודפוס.

סימן לו. השאלה הזאת מאורליינס אשר תכיל את הטענות של שני צעלי הרב היא תמונה
 נפוצה בשם שלמה בר יצחק וגם יוסף בר יצחק. לפי הנראה שני החכמים האלה
 לא היו אחים אף שטענות אציהם שווין. כי לא היה צלמי ספק שום דבר על זה בתשובת
 ר"ת כשנכנה את הדאסון בשם הרב, ולא הסני בשם צחור זקן הסגר. וכן נראה מן
 שמוען המהלכה במסגרותיו, שכתב שם שיש הנה הרב רבנו ועוד אחר ועל השלישי לצידי
 ימחין, וכפי הנראה האחר השני הוא המהסר עם הרב חס' ר' יוסף בר יצחק, א"כ לא היו
 קרובים שפסולין לדון. ועיין בספר ראציה שהוליא לאור המכס ר' חיים נתן דעמנילער עם
 פירושו לר"ת קן דף כ"ז ע"א שכתב שם בפירושו שהראציה נכתב אל הרב ר' שלמה בר
 יצחק המהסר פה הוא דמי ז"ל. וכל רואה יכנים עם המכס הנ"ל שלחו רס"י, והמהסר
 השני יוסף בר יצחק הוא הרי מאורליינס הנודע מנעלי המוספות והוא היה תלמידו של
 ר"ת (רס"ל סימן כ"ט), ועיין לקמן בשאלתו סוף סימן ל"ח שכתב, כמו שלמדתי רבנו.
 ועוד עיין בתשובת ר"ת סימן ל"ח אזה ז' שכתב לו שכן פירש, נהיחוהו הנס". ועם שקרלו
 ר"ת שם אחר זה רק דרך חנה, ולזה שחשבו כי היה גם תלמיד רשעים טעו שחרי ר"ת
 קורלו אלא צחור זקן, א"כ היה נעיר ליימים נמה שחיה ר"ת נמשך כמו ראשון גדולה, זה
 היה אחר מות רשעים אחיו הגדול ממנו. וגם לא היה מחבר המוס' שהיו כבר לפני רשעים
 ור"ת ועיין מה שכתבתי למעלה בסימן י"ד בהערה ראשונה. אך לפי הנראה שהרי מאורליינס
 חיינו עד עם הר"י יוסף צחור שור וכמו שהוכיחו החכמים גדלם ונעמלינער נגמ' מנחלן
 ש"ל נד 94—93, והמכס קופסולן REJ. IV p. 220 ועוד עיין Gallia jud p. 34.
 וגם מה שכתב המכס ר' לודק הכתן REJ. III p. 6. ח' עיין סנהדרין דף ל"ג ע"ב.
 ז) אחר כן הוא נכרי ודפוס מאחד. ג) כלומר שאל את המדכס. ד) הסני כן הוא

ויען שמעון ויאמר הנניך שמעון משיב את ראובן בשער בת רבים, אשר הנחלימם, דברי כנים. האומנם נכוחות אדבר, כי לא יתרוך רמיה צדו. אמת באתי אל ראובן לשאול ממנו המרכבת ויעני, לך שאלה מאת השרית ואלך אליה ותרשיני אם יחסון ראובן כי בידו היא וקנויה בידו כמשכון. ואחזור אל ראובן ואומר לו ועתה הורשתי ממנה עתה השאילני וכא עמי לביתי ונשמרה יפה, ויאבה האיש ויאמר לחיים, ואומר לו איב תביאנה לי ולא אסריח עד המקום אשר היא שם, ויעש כן ויפגע מורח, אחר כך שאלתיה ומשכתינה, ונסע אני והוא לבתינו שלמים והפצינו, ביום שובי החזרתי לו המרכבת, והוא לא משך אצל השרית ואצלות. עתה כעסה השרית עליו היא ובעלה עיר משכונם שבידו ושותפו, כי לא רצו לסחול הרבית כרצון השר והשרית, וכן גורע בעירי, לכן העלילוהו ויעשקוהו במרכבת, וחמסי עליו כי מוליכני הוץ לעירי חנם, ולא המתין עד בואני אל מקום ביד הן פה הן במקום אחר. כי הנה החזרתי המרכבת יפה ולא, נפחתה שוה פרוטה, אם לא על ידו וכרשותו, רק מחמת מלאכה, ואנא לאו לאוקמי בכילתאי, שאילתיה, ואמתלא לדבריי, כי זה לי ג' חדשים להשובת המרכבת אל השרית ותראני אחר כך פעמים ושלוש ולאיתי קראתני כלום, והוא קראני חנם, כי עדיין לא הספיד מאושה. ועל אשר דבר כי מוטין אותי, יגורתי פן יעשו קנוניא עלי הוא והם, כי אויבנו [הוא] זה מין ימים ולאחר התגלע ריבנו נקראתי סהיב. והנני שמעון מתרה אותו לכלתי ימים אותם במרבית כסף רק בדין אבקש לחשולם לכן לא יפטר כלום, והנה המפצל שקתות ברהסיני, ירדנו על כל מקראינו, ותשובותינו אמת ושלום, ושמה לא יספיד מאומה. ועתה מורח אני חנם, ותובע אני ממנו שבר מורחי וביטולי, ויבאר לנו רבינו הכל באר היטב, גם כי שבר שליח יושלם, כי אני יד, נרצחתי להמתין עד ראותנו עובר ושבר וברצונו המתנתי מסני החסרון.

ויען ראובן ויאמר: מבין ריסי עיניו של זה האיש ניכר מי הוא ומה בלבבו, מה מינו ומה תוכו כי ד' תוכו כתיבסו) אפילו לבר הראשון, ואשיבנו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. על אשר אמר שאמרתי לו לישול רשות מאת השרית ואח"כ אשאלה, רשיון זה למה וזה יתרון לי ומה מיעיל מאת-השהשאלתיה ובתורת שאלה באת לידו מירי? אך האמנתיו שנשל רשות משרית ולא חשרתי כי חשבתייהו לאיש חמים כי לא הכרתיהו כי חדש הוא מקרוב בא, ועד עתה לא שמתי אצבעותי בארם בין שיניו. ומה שהוכרתי שם השאילה בעוונותי לפי שהלשון נופל על כסות וכלים חמור ושור ושה וכל הבהמה דבר החזור. ועל שטוען [שאמר אלי] בא עמי ונשמור חסך יפה יפה, דבר שקר וכזב הוא, ולא היה, אך גורמן לנו דרך איש לרדנו, כל אחד לצרבו ולא איש בשביל חברו. ויחדיו לא שבנו ולא חזרנו, ואפילו היה כמו שאמר שכחורת שאלה בא בידו מה שלא היה, כי יגורתי מסני האף והחמה של שר ועל מיעושו המקפידסו), יותר מרבו, המקפידסו) משר אחר כי רצון הוא ורב כעס.

צ"י וכלל נמקום ספני נדפוס. ה) נמקום סמחאספס סס כל הנחלים. ו) כמו לחיי נליסנא דגמלא. ז) כלל נמקום ומשכתינה צכ"י ודפוס. ח) הלפון נמקוםם וליל והוא לא נמכה אלל סעריה וינח אלל. ט) כלל נמקום ויפה לא צכ"י ודפוס. י) צכ"י, ודפוס נמליסנא עיין צכ"י מליסנא דף ל"ו פ"ב. יא) כלל נמקום לא. יב) כלל נמקום נס. יג) זה רבינו יעקב חם. יד) צכ"י ודפוס כי יסלם אני להמתין. נחצו טעה ספוסל לכתוב מלח כי מליכס לחיות קודם אני קודם יסלם ונמס סמלס דולס סנדדס אל סענין. ולפי דעתי גם נמלח אני טעה כי ליל אינו וטוען על חזון סהול אינו דולס לחממין וכו'. סו) עיין צכ"י דף ג' פ"ב. ונמסו דרך סללס כי כמס ממשננס דעות יס נקדכו. סז) כנסס מליסנא נמקום סמספיד צכ"י ודפוס. וכלומר ססול קסדן יוחר מלס סעריס.

וראיתי בסוף מה שאמרתי בתחלה, ואפי' כדבריו לא הייתי שואל לו לא שכירו ולא לקוטו לא במלאכה זו ולא במלאכה אחרת ואפי' להשקותו מי מערה(ה). ועל אשר אמר שנשאלתי אצלו להביאה אצלו להמניעו משורחו, הלילה כי לא הוצאתיה מרשותי ואזור מוכיח עלי אשר מפתח הלווה בו וקשורה, כי איך יכנס בחדר המשותף ויהי פותח וסוגר בתיבתי. אך אל נכון מחר לבית הוצאתיה למיסר מעוניה ולהראותה לשלוחו. וכשהחזרתיה בו ביום שראתה השרית נפלו סניה ותבער כמו אש ואמרה מדוע כך עשית, ואף קורם שנתגלה הרבר לשרית היתה מנומט, אם אמת שהיהודית היתה יושבת עליה ודוכבת, לא ארכב עליה כל ימי עולם. ועל אשר אמר כי כעסה השרית היא ובעלה עלי על אשר לא רציתי אני ושותפי למחול הרבית ממשכנותיו כרצונם, גם זה הבל, כי לרצונם עשינו ומחלנו כדברם. ואפי' כדבריו, ומה בכך? לא נתן שלנו בעל כרחינו. ועל אשר אמר כי מוליכני חזין לעירו הנם, הבל ורעות רוח, בירדתי בפריש לא רצה, ובעירנו אין מי, כי כלם אחים וקרובים לבר רבינו שלמה ברי יצחק, והוא לא רצה לישב, ובירדתי הרמה(י), מקים שהשכינה שורה. ורמב"א לי עבדית שנתליתי באילן גדול. ועל אשר אמר שהחזירה שלמה כי לא נישחתה ברשותו, ברשותי וראי לא נפתחה, כי לא נשהמשתי בה מעולם. ומה שנפתחה מחמת מלאכה ברשותו ולא לאוקמי כבילתא שאילתיו, ילך וירון בערכאות עם השרית והשר, לאו בעל דברים דירי הוא ברבר זה ויפצני מידם ומפי אריות. ועל שהוציא אמתלא לדבריו, שלאחר שהחזירה ראתה השרית פעמים ושלוש ולא קראתה, באמת יפה אמר, כי ממה תקראנו וממה תשאלנו, כי אמרה מעולם לא נטל רשות הימנה ולא רבר עמה מדבר זה. ועל אשר אמר כי לא הפסדתי עדיין כלום, באמת הפסדתי כבר מי' דינרין והי' שפוסים שהיה חייב לי השר שאינו רוצה לפרעם ועוד קורא עלי תגר ומומין אותי לדין. ועל אשר אמר שרואנ שעשיתי קנוניא, חזי לזרעיה ראבא למסור מסון ישראל למסיון ולעובדי עזי. וינוור הרב באלה ובניריו על מי שעשה שיודה והוא יהיה נקי. ועל אשר אמר כי אויבתיהו זה מיזי ימים ובהתנלע הרבי נקרא, יש בעירנו נאמן לכל כי מקורם לכן נקרא, וענה זה שילך ויוליך עמו שרים לפצותו ואמר אל המדברים שלא יניח שאפסיד כלום. ועל שמתרה בי שלא לעשות עשרה איך אוכל להתגר בו מלחמה, והוא אינו רוצה להציל, ועוד אם צריך הוא מה לו ומה חסרונים? אך הלב יודע אם לעקלקל(ט) אם לעקלקלות. ועיני רבינו רואים ומסליא לעשות לשם עקמוניות שבלבבו, והוא השלום.

[ויען שמעון ויאמר] בסלגות ראובן נרולים חקרי לב יראו ישניחו וימצאו (לי"ב) העתק אשר בלבבו ונסכ(ה) תהלוכותיו אשר בחלקלקות המה, לכן ענש יענש במשחתה כנס מרור ובסרה העורף על מכשלת מערה(כג) מכתבו כאיש(כ) המשתאה ומתעבר על ריב לא לו. ובורה מלבו דברים שהם מרמה ותוך, כי בראשית משנה מענותיו הללו כופר דבריו הראשונים באמרו לא שאלה שמעון. אך אמנם שואל

(י) עיין מיימח לדגא ז"ע דף ל"ז ע"א. (יח) זה נדמונ ונקומו של רח וכן קורא רמב"ם לרש"ם שמואל הרמתי. (יט) כלומר אם לדיק הוא למה הוא ממנה וכו'. (א"ט) לעקלי כלי' נמקום. לעקטי' נכ"י ודפוס. ועיין המאמר נסחדיין דף כ"ו ע"א. (כ) לדין למחוק. (כא) וגם כן הוא צ"י. (כב) כן הוא צ"י וגם נדפוס וקשה להלמו. ולי נראה שליל הידיעה נמקום מערה ודומה על סתם העורך ציריעות המעשן מעללז צו וכפלה וגו'. וטעם הידיעה כמו יריעות סתם וטעם מכפלה הידיעה שפנה והכפיל רלזון את מענותיו. וכוננו סלזון יענש על סחכפיל יריעותו לזוז עוד פסם סניה נענעתה, נסרה העורך כלומר שנס שמעון יעדיק יריעותו להפצי עוד סניה על טענה רלזון שנייה. והמלה מכפלת חולי הטעה את הסופר לכוונ אחרים מערה נמקום יריעה. (כג) כא"ס כלי' נמקום צליש צ"י ודפוס.

הייתי ולא שוכר ומספיק, ועל כי אמר אשר לא נשאל אלי, אמת נשאל אלי היה כאשר אמרתי. שאלתי ורצה, ולאחר רצויו נוסיתי להביאה וכל שחתתיה ומכסיה, ומרכבת ההיתה בפנים קידם וילך ויביאנה אלי ובעדו הולך ובא משכתי, ועל אשר אמר כי ביום השבתה כערה חמת השר לא ידעתי, לא נקראתי לא לדין ולא למלא חסרונו לא מאתו ולא מאת השרים ולא נקראתי עד כד (כחיוס. ומה שקראת) להביא סעד, העד שנקראתי כי, יביאנו לפני רבינו, והנה ידעתי כי הפיה טוב, אך האמת לא אאריך. הנה שמעון אחי אשת ראובן מחלונן ומגום אותי ואותו בעל אחותו לאמר, מה זה עשה ראובן. הלא אמרתי עסק שאילתכם אל השרית והיא לא ידעה, באמרה מפני המגור אותו המגום כי נושבתה היתה ושאלה סוס והבלימתו ואין שם לה, ושאלתי ואת לפניה והוא לא הלוח מאומה מיום בואו מה לכן כפה כדברכם וסיפרו לנו כדבריהם הללו עניתיו מרם אלך אל השרית ואתי השרים להפיצנה אשר תסידם כח) דבר רב אם אוכל בענין אחר (כט), אתעתע בו. ואלה הרברים שלא בפני בעל ריבי היו, ועל אשר אמר להפצו לא אפיצנו רק ברין, גם אמר) אפצה את אשר לא עוית, כי לא פנמתי כלל רק מחמת מלאכתה, ולא עלי לפצותי בדברים בערכאותם. לא כי פשע ראובן והורד בתשובת המרכבת אל השרית ויאחיה אותן ימים והשאלה לאחותו ויקלקלה בידים להעליל ולוועד. לכן לא עלי המלאכה לנמור, ועל אשר אמר כי הפסיד מעותיו לא טוב דבר, כי יש לו משכון בחובו, ואם כה יאמר, אין לי מיהושלם), וכי עלי לחקן שמוותו להאמין להם בכרי, כי אברה אמונתם חסה נכרתה, גם ידעתי כי לא בוועד הפסיד כי לא ויעדו אותו עריין, אך מגומו בעל מה בכתבו, ואם כה יאמר, יגורתי מחמת המצוק, אין זה אנס אלא יראת האשול הוא ולא אינם איש ישראל עד היום, ועל תשובתו להוליכו חוץ לעיר לוועד, ברצוני היה מסתין עד בא סה שלישי להשיב צעד, כי יש הנה הרב רבינו ואחר (ל), ולא יסתין, אך נסתרה עצתו ויקראני לכת לסריש מקום שם אשר הנחלים, ועל אשר אמר למה התריתי בו לבלתי לפשר מאחר שאני זכאי בעיני, הנה לא צרקתי כי בעיני, אך את משפטי חוקי הצעתי לפני ר' יעקב בן מאיר (לג) רבינו ובית דינו, ועל אשר השיבני למה תקראני השרית יען לא הרשנתי, גם זה הוללות ומכלות, כי היה לה לקרוא לי להכיבני, אך מפני עיקר טענתה הניחה, כי נותנת מעט לפנס היא, ואני לא פנמתי ונפשה יודעת, לכן לא נקראתי, כי השרית [אין] שוה (לד) בנוק השאלה אם לא על סיהם, והצור ינסלני מכף כל אויבי.

תשובת ראובן: שתיקה יפה ואימת הרב אל נכון נכונה ולא כיחיתי מאומה וארור נוכל, אם לא ימצא כמו שאמרתי, יניי רבינו מה שיהיה. נודע כי הבאיש את ריחי בעיני השר והשרית, ובעצמו הצית אש בנופו של משכני ושרפו וגרם לאבד את שלי בידים ושיסה הכלב האנס את חובי גם יותר, והלכה חסורי מפני

(כד) עד כן חיקן רחמים ושייר נמקוס ענינים נדפוס וגם נכ"י. וחולי ז"ל עד כי חס היום. כה) כלומר מה שאלתי, וחולי נתפדו שתי חינוט מחינה חסח וז"ל ומהשקלה, כלומר ומה שנוגע לשקר שאלתי להניח סעד. כו) שנקראתי לז"ל נמקוס שקראתי נכ"י ודפוס. כז) נדפוס נפשה. כח) נדפוס חסכו דנה נמקוס חפסידס נכ"י. כט) כל הדברים האלה מן צלמנה מפני המגור עד כאן הם קושי חננה, ונלתי ספק נחלקקלו חסח ידי הסופר ומעוות אשר חין יוכל לחקון. ל) חולי ז"ל חז נמקוס חס. לא) מיהוש חסל נמקוס מי יחוש. לב) שחס שנים ולהם ינח השלישי לנשות בית דין. לג) לפני ר' יעקב בן מאיר כל"ל לפי דעתי נמקוס והנה לא ידע מאיר נכ"י ודפוס. ולחיים חיקן נפסיד לפני נמקוס והנה וחת המלוח לא ידע מאיר חסק. לד) נכ"י חסרית שוס ונדפוס חסרית

שמשלה ומסשים בנדי מעלי לנוול סרהסיאלה) וסומבי אןלו) להוליכני בערכאות דנקמי בכובסי הואלו). ורסלקין לעיל ונחתין לתחת ומזורות כלבנה שמעו, שבא השר ברחובותינו ופגעו ואמר סלוני שקרן בדאי וכזבן, למה אמרת שהשרית השאלתך זה הכומנילם). ונשבוע: התלוי! לט), שתלקה בחסר ויתר. ונס בו כיום שהראיתיה את השרית קראתני ובו כיום קראתיו ועניני: או בעצמי אלכה שתידה ותביר ישהשאלה לי או אפצך מכל הסנוךך עד סרוטה אחרונה, ועד עתה החרשתי עד בא יום הססרי. ומה שאמר שיש לי עד שקר, אמת קראתיהו ולא אמרתי שיש לי עד, מאחר שהיה קורא עליו תנר, ושלוס רבינו יגדל.

הנני שמעון משיבו, כי תולעתו הבאישה ריהו ולא אני, ולא הצתי אש במשכונו ולא נרמתי לו הססר כידים ולא הססרתיו סרוטה ולא הביאותיו בערכאות ולא הססיד כלום, כי חנם תובעו הצורך, ועל מה שאמר שבא ברחוב וקראני, מקריאתי זאת ועל אשר השיב, קראתי ועניתי לכת צדיק, ותורה ותביר, אמת קראני ולאחר שלמתייה) כמה וכמה ימים כי השרית בידי להורות בעל כרחי, נס עתה אני לסלא חסרון שהזקתי שחכתי כחשלוסו, ותהי סכת אדוני שלמה במרבית תורתו ...

נתעצמו ראובן ושמעון לדין ובררו לכת אל אהל מועד מקום משמש לאכסניא של תורה מקום השקאת העררים, אשר משם מעיין נובע מי חיים מתפוצץ ויורד ונספר לבסה ראשים, להשקות את נהל השימים, להריכס בדרך ישר, להציל עשוק מיד עושקו ולהוציא סוף מבין שיניו והעושק ליענש, צדק לזה ולזה להיות לסומא עינים ולספס רגלים סומכות לבלתי היות אחד יתוסנ) כלי סנהני ודבר. והזיקונו ליכנס אל החצר הסנימית בלא בר והושטת השרכים לפני הרב רבינו יעקב [בן מאיר] עיני הגולה, כי בשלו תמידין וסוספין השחר והערבנ). וכירדנו להיות מקבלי פיתקהם, דברי ריבותם לשגרם בסני רבינו ורבותם, והרב יקיב את הדין ויברר הרבר בשמלה על כל קיץ וקיץ ויברור לנו על מי שבר הדין, הוה או זה או שניהם כאחר. ושלוס הרב ותורתו יגדל ... שלמה בר יצחק, יוסף בן יצחק.

סימן לו. וזאת התשובה.

הן קלותי ומה אשיב על שניס) האריאל שרי צבאות ישראל, הרב ר' שלמה ובחור זקן החבר ר' יוסף, אשר באו ליסול קורה סבין עיניהסנ) ולהניעני שיבא מכשוראנ) על דברי ראובן ושמעון מים שאין להם סוף, ולולא יראתי לעבור על סצותם נמנעתי ולסרתי לשוני באינו יודע כאשר הואד), אך לכבודכם אענה חלקי. אם שניתי להיות סבשלה באין לחם ושמלה, עי"ס בן קבלוניס), כי הטה ידעו אותי ואת שיחי ואת לבי ורוחי כסיכתא בנוראן) ולפי המדהנ) ידוני לבק וכות. ראיתי בדברי ראובן שכתב, כי אמר לשמעון על דבר המרכבת ישיבת הנשים, אשר בקש

נחם. לה) נדפוס סרה ציי. לו) סולוי זי"ל סף. לו) עיין סצעות דף ח"א ע"א. לה) צ"ב ע"ה ע"ה מרכבתא נדפס. לה) כלומר נשנע נסס סולוי ח"ס. ה) נדפוס סלמתיסיו. ולולי סעמו סולו כנו סיוס ורינוי. חא) אחד יתוס כן סול צכ"י נזקוס אחיתוס נדפוס. וכונתו כנו נענז. מנ) עשו כן עי"ס מנהג קדמונים לנצל את התפלות ננה"כ למען יכופו סנסי הקהל את הנחנע לדין עיין נסלטי נגוריס סנהדין סוף זה נורר. ועיין תשובת סהר"ס נר נרוך דפוס סרלנ נסוסו נחקנות ד"ה כל מקוס ודיה לן סמסה. ועוד עיין נזה מה סכתתי נזה הננין ניונלנשריפט לוס זיענלינגסטען נענורטססלונג דעס דאקטלר חילדסלעז הילדעססיהימער חיינינגס חיינער דיח חקנות נר 49 והלסלה.

סימן לו. ח) צכ"י ודפוס סנה. נ) סס מנניהס. נ) עיין סריות דף ג' ע"ב. ד) רח"ס סוסין נספסו מלת כדאי. ה) קנלתי נדפוס. ו) עיין ערוצין דף

ממנו שמעון להשאילה לו, שאמר לא אעשה כי אם ע"פ השר והשרית, ושמעון הלך בדבריו אל השרית ואמרה להשאיל ונעשה שלוחה בשליחותה) גוי אצל ראובן שנתרצית, נראין הרברים שאם יכול שמעון לישבע כי נתרצית לו שסמור הוא בחסרון שמחת מלאכה, שאם שלחה לו לראובן) בדיוקני ועדים חתומים עליה) הלא באמונה האמניה(ה) ראובן ולא היה לו לראובן דין ודברים על שמעון, שהרי ראובן לא אמר לו לשמעון לא אשאילך אלא איב תפצני, אלא באמירת השרית בלבד תלה את דבריו, וגם שמה שמעון לא היה שואלה לתנאי לפצותו ודברים שבלב אין לנו לרון אלא מה שמוענים, ואפי' במכיר בה שהיא בת חמורו אמרין סתם גוי אנס הוא וסתם נכרי שקרן הוא בדכתיב אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקרינ) ויודע היה שמעון שאפי' מאה עדים יספור גוי וישבע ויפול, לפיכך לא שאלה זולתי על מנת שתתצא השרית וחאמר הן, ואחרי כן אם תספור תספור, הלא ראובן לא תבעו סיצוי נגד השרית רק שתאמר הן, אך לגבי ישראל השואל דבר בשם חברו אין לנו לדמותו שאם מתה מחמת מלאכה ישלם למשאיל אם יספור הבעלים דהתם לתקוני שדרתך ולא לעיותי, ודין ישראל חלוק מכמה דאיות, ולפי הענין נראה שסמור שמעון סחבת מלאכה, ודברים ניכרים שאם השרית עצמה הלכה אל ראובן ואמרה לו השאילה לשמעון, הלא [אם] היתה משקרת נשבעת ונוטלת בדין, וסתמא רוב גוים חמסנין וגולנין, ודברי ראובן מוכיחין, כי אמר לא חשדתיו רק האמתותי, שאינו תובעו אלא ממה שסובר ששמעון משקר, ותמה על עצמך מדוע ישבע, כי אם בא עבר השרית או השרית עצמה, מה ישבע שמעון או? אך לפיכך הוקקוהו שבועה, ולא גרע ממאן דאמר לחבריה מנה לי בדרך והלא אומר אין לך בידי כלום, דנהוג דייני אפי' היכא דליבא דררא דממונא משביעין ליהיג), אך אם לא ישבע או ביהר מחמת מלאכה [אפילו] יד) ישבע לא יספור שמעון בשביל שאלה בבעלים, שמה ששמעון סועניט) שנתרצה לבא עמו, לא למלאכתו הלכט) ראי בעי מצי לאישתמושי, בדאמר ויבא אתון שאילתינ ליה), שאע"פ שנתרצה רבא ללמס שמועותיה) או מסבת אחת מצי לאישתמושי ושאילו ליה להגריסו ולחזורו בשמועותיו שלא ישתכחו, גם זה שחודי שחריה במילי שהיה צריך ללכת שם כאשר הוא סוען, ונתרצה ללכת לא לכבוד שמעון רק להנאתו של ראובן עצמו להיות טובים השנים מן האחד, ומה שסוען שמעון כי בהביאו הלבדית) משך המרכבת, זו אינה טענה מכמה דברים שכיון שמשכה ולא הנביה משיכה בביתו של ראובן לא קניא, אי נמי אפי' ברשות הרבים, ואחיה מענת משיכה ולא הנביה ולא תחזור ותטען, ואפי' אם הנבית מי צוה לך להנביה בהלךך) ראובן אל הלבד? או מיד בפניו היה לך להנביה או לאחר שהביא לך הלבד, דדעתו של ראובן לא היתה לאשקויי-מיאכא) והדר לישולכ) אלא סיקח היה

יב ע"ל דברי אה"י שם (ז) כ"י ודפוס חמדה, ח) נדפוס כסליחות, ט) כ"י ודפוס רחוב, י) צ"ק דף ק"ד ע"ג, יא) חיקון רח"ס נמקס האמניה נדפוס וגם כ"י, וחוקן הדברים, לו טלחה הסרית לרחובן סימן צעלמל לרחובן ועדים חתומים עליו שחול חמדה, לח גם רחובן האמין שנתלית ולח לא היה חיצע לח שמעון, איכ רק בזה חליל מילחל חס נחמין לשמעון נגד הסרית, יב) צ"ק דף מ"ה ע"א, יג) עיין לפיל סימן ל"ג חות זי הערה ח, וגם סימן ל"ד חות ד' הערה ח, יד) חוספת רח"ס נספרו וחסר כ"י כמו נדפוס, טו) כ"י ודפוס טמל שמעון טועה, טז) כלומר לא למלאכתו של שמעון הלך רחובן, יז) צ"ק דף ל"ז ע"א, יח) כ"י ודפוס טעוה, יט) קן חול כ"י, ונדפוס חלכה ורח"ס חקן הכל, כ) כ"י צלנד רחובן חל הלנד ונדפוס צלנד רחובן חלה לצד, ורח"ס מחק נספרו חלות חלה לצד, ולפי דעתי הכון כמו טחקנתי צהלך נמקס צלנד, כל) חיקון רח"ס נמקס חלל טקונין חיל נדפוס כמו כ"י, כב) כ"י ודפוס נקמי דלחמי לך חיל

ואושלך ברישא מקמי דליסמי לך מיא. ומה שמהרת כנ) להנביא לא היתה דעתו של ראובן להשאלך לכך בעורו הולך ובא. ועור נראין רברים דאין זה דומה למאן דבעי למישאל מידי וליסמר רנימא ליה אשקין מיא, דמשקין מילתא אחרית, אבל משאל נ"י פרות כל) אם הביא האחת להשואל והולך להביא האחרת הכל שם שאלה אחת היא ואין לו שאלה בבעלים אם ימשוך בנתיים בראשונה. ראש"י בסימטא (כח) הוי ככורכו) דיכול לחזור בו אפי' בסאה אחרונה, ה"נ לא נמרה משיכה עד בא הלכר וכל צרכי האוכף, ששאלו בראשונה האוכף בתקונו, ומכל הראיות האלו נראה שאינה שאלה בבעלים ואפי' שכועה אצל ראובן אין כאן. ואם האי תובע מן ההפסד שקילקל שמעון את המרכבה, אין לשמעון לסרוע הקנס והגילגול, ולא נרע משואל שלא מדעת דאינו לוקה בקנסות וגילגולים אלא כשעת הגילגול, דגרמא כן) בנוקין קל דפסור מדיני אדם ודיני דגרמי לא הוי כי האי נוונא. — ועל שכר השליח נראה כי על שניהם הוא מדאמרין אמר ר' אלעזר מי שנושה בחבירו מנה יוציא מנה על מנה (כח). א"כ מה לי הוא מה לי שלוחו. ואם בשביל שזה שוען אינך מלה כי אם על פה השרים אשבע שהשאלתני כט), מכל מקום כל זמן שלא הוברר מלוה היא, שבשם מלוה כזאת הולכים למקום הועד, וכי אם יפסול שטרו של מלוה או מזוייף יחזור הלוח ויתבע יציאתו? ועוד הואיל ושניהם מורים כי אין ביד בעירס) מסתמא למקום שיתרצו שניהם הולכים אפי' אין בית הועד אלא הדיוט כמוני היום. וראיה לדבר מתחילת ספר זה בורר לו אחר דמוקי בערכאות של סוריא שזה בורר לו ביד בורר לו אחר דמוקי ביד בוררין לו עוד אחר אפי' הוא דחוק מרקא משני בסיפאל) אפי' הן מוסחין דאמר ליה מי קא מסרחנא לך מכלל דרישא במישרת עלויה בין לזה בין מלוה. ואע"י דלא קם האי שניניא מסעמא אחרניא אידחי. וראיה מהא ראמרין כוסין אותו ודן בעירו (ג). וכל כוסין או בשושי או בשמטא דברברים לא יוסר עבד, כראמרין בשבועות (ג) ובכתובות (ג) דשמטא כי נקסין בכובסיה דמי, ואמרין נמי במערכא מימני אנגרא דבר בי רב ולא מימני אשמטא (ג). ואותו המלוה שבפלה) את הלוח הפסיד אם לא הלך לבית הועד, מאחר שלא כפאוהו. אפי' אמר על מנת שאלך (ג) שעל מי שיהיה הדין

ואין כלן מקומם חלל אחר המלות ואושלך נרישם כמו שתקנתי בפנים. כנ) כנ"י ודפוס טענעת. כד) כלומר להשאל נ"י פרות מדמינן לה. כה) כלומר דאפילו לא היה נדפוס המסחיל חלל בסימטא דאמרין דליכא קנין משיכה ג"כ דף פ"ה ע"א. כו) דהוי ככור כן הוא כנ"י וגם נדפוס. ולי נראה שצריך להגיה הוי ככור וכונתו על מיימאל דרע וסומאל צ"ע דף פ"ו ע"ג כור נעלמים איני מוכר לך יכול לחזור אפי' נקאל אחרונה. ואפילו בסימטא יכול לחזור ומכ"ס נדפוס מסחיל. כז) חיקון רחיים נמקס דנימאל נדפוס כמו כנ"י. כח) כנהדרין דף לא ע"א. ועיין נחום' שם ד"ה ויוליא ועיין ממדכי שם שהביא דבני רבני גסם ר"י. כט) כלומר אשנע שהשאלתני על פי הסרים. א"כ אחת לא מלוה ולא מסחיל שלי. ל) כנ"י ודפוס: נעירים ולא נעירו. לא) שניאל דרע פסל שם כינ ע"א. לז) כנהדרין דף ל"ז ע"ב. לז) שבעות דף מ"א ע"א. לד) כחונות דף ע"ז ע"א. לה) פסחים דף כ"ז ע"א. כלומר מדכוסין אותו משמע שאין לידן למלוה ליתן לו שכר יניאחיו אף אם יזכה הלוח נדון. לו) כן הנוקמא כנ"י רק שבכ"י איחא טפסר אח הלוח. וצמקוס טפסר ג"ל מל"ל טפסר. ונראה שכונת רצו זה לומר שלא זו כללד שהלוח הפסיד יניאחיו שהרי כוסין אותו נטוין חלל אף המלוה נמי יפסיד יניאחיו טפסר אח הלוח. חס ען הדין מאחר שלא כפאוהו שאין כוסין למלוה ללון. ונאמת הדברים דחוקים קלה. ונדפוס הכי איחא: ואותו המלוה טפסר נלוה וכו' ורז"ס הגיה כפסרו הלוח צמקוס אינלוה, צמלוה צמקוס נלוה ומחא להללח המלה לא. והנוקמא לפי הנהגתו: ואותו הלוח טפסר נמלוה הפסיד אם הלך לנית הוועד וכו' חס יוחר דומק גדול כי כפירת הלוח מחא דכר טמיה ועוד טענש הספרים. לז) הלשון מנוונם ואולי ל"ל אשלח.

לשלם השכר שישלם וזה נתרצה, וזה הדין לשלם שניהם מאחר שלא בפאדוה, כמו (נ) בלא תנאי שהייב לעולם מי שעליו לשלם ותנאיה לא מהני ולא מירי.

סימן לה. שאלה מהר"ר יוסף בר יצחק מאורליינס עוד בענין הנ"ל.

עוד שאלו זו מרבינו תם: אמנם אשרי הנתלה באשל רב, עין ה' ועין משפט, ארץ נחלי מים מעינות עמקי תהומות, אחר ב"ד יסו: רבינו הרב ר' יעקב ב"ר מאיר, אשר היציא דיננו לאור בעסקי הלכות וראיות מביחות על כל קוץ וקוץ תלי תלים, אך עריין צריכין אנו למודעי במיעוט שכלננו, וילמדנו רבנו, אם לא ירצה שסעון לשבע ולאמת את רבדיו שהשרית צותה לו לקחת את המרכבת מיד ראובן אם צריך [לפצות] ה' מיר הגוי אשר נמסר על יד שמעון, מי נרע סמאן דובין ארעא לגוי אמיצרא רישאל חבירו ראמר רב אשי בפרק הנוול בתרא (ב) רמשתנין ליה ער רמקבל כל אונסא ראתיא ליה מחמתיה, ואונסא שמשע אפי' אונסא ועקסין, ואעיני דלית ביה משום דינא רבר מיצרא אלא משום דאמר ליה אריא הוא דקא מרבעית עלי וכיש הכא שעבר שלא כדון ררך הרמאית, כי נראין הרברים שהשרית מעולסן) לא צוותה, כיון שאינו רוצה לאמת רבריו, ופי' נרע סמחוי סמונא דחבריה (ד) רחייב משום הנמסר ממון של ישראל ביד גוי, רבשלמא אם נשבע שמעון ודאי ראובן הוא שלקה, ואיצה) שפצנו מיד גוי כיון שנשבע ודאי אין הגויה באסתו, דסתם גוי אנס ואפי' איני מכיר בה שהיא בת חסורו וכמו ששפרש רבינו, שידעו) שאין כאן שמאין שיורעין לשום המרכבת ולא הבירוה) ופחתה כי לא ראוה מקודם לכן, ואינן בקיין. ואף ראובן ושמעון ראמרין שאף הן אינן יורעין אצל מי נפתחה ואי מחמת מלאכה אם לאו ולכמה עלה פחתה. וילמדנו רבינו כיון דאיא בשמאי ישראל מי סמכינן אשמאי גוי כמו שסמנו רבותינו נבי איסורא דמיערבא בהיחרא דאמרין ליטעמיה קפילא ארמאה כיון דאי אפשר בישראל, ואם אפשר בגוים ילמדנו רבינו אם יש כאן דין חלוקה, כיון ששניהם אינם יורעין משלמין) חצי פחת המרכבת לפי שומת הגוים, כראמרין בפ' השואלי) זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו ומוקמינן לה כסומכוס, ואם אי אפשר בגוים דליכא הכא רין חלוקה דאינן יודעין מה לחלוק, מי מצי ראובן לנלול שבועה על שמעון עיי' אותה שבועה שהוא חייב לו מן השרית וישבע שאינו יודע, כמו שלמדנו רבינו ואפי' בררנן בגלגלין בפ' כל הגשבעין (א) ושלום יוסף בר יצחק:

סימן ל"ט. תשובת ר"ת להנ"ל.

השיב לו רבנו יעקב: שאלת אחי ר' יוסף מים שאין להם טוף. כי יודע אחי דלא ילפינן קנסא מקנסא וכיש הכא שתרירות אריא) אמיצרא דחבריה גדול מהיוק העובר ולא קבוע, ואם אין שם שמאין מה יכול שמעון (ב) ישבע הלא הספרו

(נ) כמו כן הוסיף רלזים נספדו וחסר נדפוס וגם נכ"י.

סימן לה (א) תקון רלזים וחסר נדפוס וגם נכ"י. (ב) נ"ק דף קי"ד ע"א. (ג) כ"ל נמוקס הערית שפעולס נכ"י ודפוס. (ד) עיי' דף קמ"ז ע"ב וכו'. (ה) טלקה וד"ל כ"ל נמוקס טלחה ועד. (ו) חולי ל"ל נלחמס. (ז) טידע נכ"י וידע נדפוס והכונה ידע דכנו. (ח) כלומר המרכבת קודם שנפחתה. (ט) כלומר כל אחד. (י) צימ דף ל"ז ע"ב. (יא) סוף פ' כל הגשבעין.

סימן ל"ט. (א) כ"ל נמוקס טוח נכ"י ודפוס וחולי צ"ל טוחא חריא. (ב) כלומר עם יכול

שלא מחמת עקיסין ויטול. ואם שמעון אינו רוצה להורות לשומא שלו אם ראובן אינו רוצה לישבע בשומתו ליפטר, דשומת גוי אינה שומא דימינים ימין שקר. דאין זה דומה לקפילא שאנו בודקין אחריו מה טעם תבשיל אי חלב טעם בה וכן פ' רבינו שלמה זקני ד). ואינו יודע דשבעין טוען, דומה למנה לי בידך והלא אומר איני יודע דפסור לרב נחמיה, ואפי' מאן דמצריך לישבעו ראינו יודע התם, הכא פסור דקא מורה בחיוביה, אלא שיטתו בית דין, ואם אין בעירו שגאין ילך לביד אחר שיודעין לשום. וכי תעלה על דעתך ככל שומא דרייני אית ליה לבעל לישבע דאינו יודע. מה עמא דבר בדוק שכמו השורא ואומדן דעתא על הדיינים כן השומא על הדיינים, ונלול שבועה בסופר עצמו מן השבועה מה סיבה לכאן, הלא כיון שאמר איני נשבע פוסרין אותו ואין יכול לחזור ולטעון שישבע שכבר הודה שא"א לישבע.

ב. (כענין קדירה בת יוסא).

ועל קדירה בת יוסא) הלא ידע אחי שכן פירשתי בהיותו הנה, התורה העירה על כלי חרס שאינו יוצא מדי דפיו לעולם לבו ביום, שכלי סתבות ומורק ושוטף אבל כלי חרס אינו יכול למרוק ולשטוף, ואם ישנהו ער למחר יהיה נותר. לפיכך העירה עליו שישבר ואין לבשל בו נס חמאת דלמחר הוא נותר. תדע דהא תקנה יש לו אם מחירה לכבשונות כדאמרין בנחמיה, אלא אין זה יציאה דרייניו כעין חדש שמבטל. ואינו דומה לליבון אסבלא דהתם מקלקל והכא מתקן. — ואין מבטלין איסור אין ענין לכאן כרחוק מזה מסערכ, דאין מבטלין איסור אבל מבטלין היתר דנסם מותר בנבלה מסרחת הנעשית שחושה כר' שמעון ג) אבל משום בת יוסא גורנין. יעקב ביד מאיר :

סימן מ'. שאלת הרב ר' אליעזר בר נתן מסינינצא.

שאל הרב ר' אליעזר בר נתן מסינינצא) : הוצרכתי לשאוב מים מבאר שבע (אשר בשער יהודה מקום שבט ומחוקק, משם בארה שיקוי הצאן יין ישן ובבושם, מים חיים גזולים), הישיש הרב ר' מאיר ומסלני מימיו החביבים והנעמים המתפלגים מעין החיים לארבעה ראשים, והנהדר הרביעי הוא פרת ד), אנכי אליעזר בר נתן

שמעון לעשות? ג) המלה לאונן חסר צכיי וגם דפוסם והגמיה צפנים ע"פ חיקון רל"ס צפסרו. ד) צכיי טלפנינו לא נמלא. כי לדעת רש"י שלנו נאמנות הקפילא לאו תשום דלא מרעי נפשיה אלא תשום שהול נפשיה לפי תומו עיין חולין דף ל"ז ונחום' ורין שם. ה) ציק דף קי"ח ע"א. ו) זה דעת רש"י שם ד"ה פסור ועיין שם נחום' ד"ה רב נחמן ור' יוחנן.

ב. א) קושית ר' יוסף חסרה בשאלתו הנ"ל. ולפי הנדלה קושיתו הימה אי אמרינן לא חסרה תורה אלא קדירה נח יומא, א"כ מה זה שאמרין התורה העירה על כלי חרס שאינו יוצא מדי דפיו לעולם? ועיין חס' פסחים דף ל' ע"ב ד"ה התורה העירה וכו' חנמים דף ל"ז ע"א אלא. ב) חנמים דף ל"ז ע"א. ג) ע"ב דף ס"ז ע"ב.

סימן מ. הראיין הטועה הפליג מאוד לא לצד תורה וחכמה כי אם בזקנה, כי היה חי צענו של ר' מאיר ממנו ונודנו חי נשנת חסד"ב עיין צדא"ן דף י"ד ע"ב סימן כ"ו. אכן מה שהוכיח נסם הגדולים מטופסי גיטין צדא"ן דף ק"מ ע"א שחי יורד נשנת ה' אלפים וטענ זה דבר שאין להאמין. ועיין מה שכתב על זה בספר אור החיים פרק 212 והללה. א) השאלה והתשובה הזאת הוצאה גם כן בספר צדא"ן דף קמ"ח ע"א והללה. ב) כן הוא צכיי, חנמים בספר צדא"ן איחא צית לחס ג) כן הוא צדא"ן נמקום עלזים צכיי ועלזים נדפוס. ד) מנאן נדלא שהיו לרי מאיר מלאמנו ארבעה ננים, ורבים חסנו.

תלמידכם שוחר טובתכם ודרש שלומכם כהדין עליה) לרבותי, ומחלה פניכם להשיבני דבר ולהביני דין זה. ראובן אפי' שרופס של יתומים תבעו לשמעון בב"ד, בית שאתה דר בו של יתום הוא, שהכל יודעין שהיה של אבותי, ואתה דר בו כמה שנים ואין אתה מעלה לוי) שכר והשכר של כל השנים שדרת בו אני? תובעך. וגם צא מן הבית. ושמעון משיב: בית זה שאתה תובעני שכירות, והנף נכסי מלוג אשתי הוא [ולא ליתומים שאביה היה דר בו, והיא אמרה לי] ת) אני רוצה שתוקק לנכסי לשמעון עליהם כלום, אם יתבעני לרזון אפי' שרופס היתומים, אני ארד עמו לדין. ואפי' שרופס משיב לא אותה קראתי כי אם אותך, ואני תובעך שכירות ונוף, שאתה בכית היתום, ואם אשתך יכולה לסצוחך חבא לפני בית דין ותמצך בכל ענין שהיא יכולה, ועל אמרך שהבית נכסי מלוג של אשתך, לא כי של יתום הוא, ושמעון משיב: מכה אשתי אני דר בו קרא אותה לרזון ותברר עמה, אם יזכה היתום על הבית או תתבעני על השכירות, ואפי' שרופס משיב הלא בררתי הדיינים ואמרתי לסניהם מענת היתום שתובעך, ואתה רוחתי) אצל אשתך, אני רוצה לפרוח להביאה לב"ד, אלא או אתה דן עמי או תביא אותה לב"ד ותמצך. ועוד היאך אתה אומר שהבית נכסי מלוג אשתך הוא, הלא הבית הזה היה בין זה היתום ואחיו, ואשתך קנית מאחיו חלקו המניעו, ועל אותו חלק עצמו הוא תבעך שקנית מצרנתו ורוצה לסלקך. מדינא דבר מיצרא, ואם נכסי מלוג אשתך היה הבית למה קנית מאחיו חלקו? ושמעון משיב: מה שקנתי חלק אחיו באותו בית לא שהייתי צריך, כי ודאי נכסי מלוג, אלא שקנתי מאח היתום [חלקו בכל הירושות שהיו לו במקום אחר עם היתום הזה] כי ומשום ריחא דמלתא אמרתי לו להקנות גם את זה שלא יחזור ויתרעם כמו תרעומות של זה היתום, ובלא ידיעת אשתי עשיתי דבר זה, כי לא היתה צריכה לקנינו, ואם יזכה היתום בבית דין כשידון עם אשתי או יתבעני מצרנותי, והאפי' שרופס משיב הכל גלוי לכל שלא היית נותן בכל הירושות האחרות חצי כסף שנתת, אם לא מסני בית זה שהיתום תובע מסך. ויש מן הדיינים אומרים שדברי שמעון נכוחים ויכול לדחות האפי' שרופס אחר אשתו משום דבעל בנכסי אשתו צריך הרשאה"ד) וכיון דלא הרשאו אינו נוקק ויכול לומר כשתברר עם אשתי שהבית של יתום או דין עמי על

כי עס. פתח מורה שהיה לרצונו מאיר בן אהרן בן נח הנקרא נסם יוסף ואשר בנו אותו נסם פורת. והסנו שפי' רומז הרב"ן בלמנו והנהר הרביעי הוא פרת. אך חלה הדברים דמוקים מאוד וכמה ספקות וספקי ספקות חלויין בהן, אם היה בלמנו בן ליימ או ליסנ"ס בן שמו יוסף ושהיה נודע נסם פורת ושהיה כבר בניו חזיו ואני אצוי גדול כל כך עד שנמנה בין הגדולים האלה כתי שדומה להם, ועוד זאת הדברים הללו אינם יכולים לעמוד כנגד הודלתי שהיה לרצונו מאיר בן שמו שלמה. אם זה הוכיח בלמנוהם החכם דונ גלדלנברג נמנע הלנבון שנת ב' ל' 2 ו' ואחריו בלו גדליות בדירות החכם ר"א בערלינברג נמנע מלגלגין ב' ל' 3 והחכם ר' קויפמאן שם ש' ב' ל' 157 עיי' שהנא בפירושו של ר' אברהם בן עזריאל כמה פעמים פירושי של ר' שלמה בן רצון מאיר. חזי ר"ח. עיי' שלם פדים הללו יקום דבר. ולפי הנראה הוא ר' שלמה בן מאיר אשר הונא נחום' פתחים דף ק"ה ע"ב דה שינו. ואיך אין לספק שמפלגי זממיו של הישיש ר' מאיר המתפלגים ללרנעה ראשים הן לרנעה בניו, והנהר הרביעי הוא ר"ח. ומה שקראו פרת על שם שנקרא כמה פעמים הנסר הגדול ונזה ר"ח רב"ן לשבח אח ר"ח. ה) נספר רב"ן נהדין במקום כהדין על. ו) נרצאין לו. ז) בן הוא נרצאין ובכ"י היא. ח) המלות נחוך הסכר הן מספר רב"ן ומספרות בכ"י וגם נרפוס. ט) היתום חסר בכ"י ודפוס וליחא נרצאין. י) דוחה חסר בכ"י ודפוס וליחא נרצאין. יא) בן הוא ההמשך נרצאין והוא הנכון. יב) המלות נחוך הסכר הן נרצאין ומספרות בכ"י ודפוס. יג) המלות מן והאפי' שרופס עד ויש מן הדיינים מספרות נרצאין כל וכל, ובכ"י ודפוס הן שלא נמקומן לעיל קודם ושמעון משיב, ואני הננתי אותן

שכירות, ויש אומרים הא דאמרין בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה, הי"ט כשמתחין אחר בנכסי אשתו והוא בא לרדן עמו, שאם אין לו הרשאה אין לו לרדן טו) עם הבעל בנכסים שהוא תופס ואוכל, שזה [אינו טז] טוענו נכסי דירי קאכלת אך יאמר נכסי מלוג הן ולא בעל דברים דירך אנא, והוא הולך ואוכל את שלו. אבל הכא י) אם לא יברר שהם נכסי מלוג או הוא בעצמו או שתבא אשתו לפצות, איך יצא מכ"ד בדברים בעלמא אם לא יברר, הלא הוא טוען לא בעל דברים דירך אנא וכי אין צריך לברר זה שאינו בעל דינו ויפטר, ונא מאתכם רבותי תאמרו, דברי מי נראין:

סימן ט"א. תשובת ר"ת על הנ"ל:

השיב רבינו יעקב. גם כי אועק במרצ) רוח, ומרוב שיחי תש כחיג) ואור עיני נם הד) אין אתי, אל הלך ארון הקדש עשרת ראשי אחי הרב ר' יצחק שנחבקש לשיבה של מעלה זה חרש ימים), והניח שבעה יתומים) ולכל ישראל חיים), אף גם זאת לא נמנעם) להשיב על דברי הרב ר' אליעזר. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שלא נבוש ולא נכשל. וגם היום מרי שיחונט) חרשים לבקרים רבה אנינותו, ואף לפי אבותינו). מסי אבינו מורנו שיחיה). ואבי יקרא אלי ואני יעקב קמן אחיסיג) כותב בדמע. כיג) בעוד אחינו הרב ר' יצחק בחיים היה דן עמנו והיו הדברים שמחים כנתינתם מהר סיני, ועתה בראותנו כי אין איש עשינו רעם ותרד עיניי) דמעה, ורבינו שמואל איננו פה כי בקאסטו) ישנו עומד, צור ישראל וזכרנו לחיים.

אדוני שאל את אהביו איזה יכשר הוה או הוה ועל עסק הריןט) לא שאל, לכן לא החקקנו וזלתי על הריןי) שאמר, שמעון יכול לרחות את האפיטרוסם לבעבור אין לו הרשאה. הסוכין מיליו, וכי תקנתו קלקלת! הפך היה לו לומר דכין ראין לו הרשאה יכול האפיטרוסם לומר לו צא מן הביתיט), ואע"פ שאתה רוצה לטעון בשביל אשתך לאו בעל דברים דירי אה, אם לא מפני הפירות ושכר הבית, דכין רקאמר מכת אשתי אני מחזיק הא קא מודה דהאי ארעא לאו דיריה הוא, ואשתך ואביה נולדים הם ואת לאו בעל דברים דירי את. כדאמרין בההוא רקאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא איל מפלגיא וכוונתה דוכנה מיך א"ל לאו קא קא מודית דארעא דירי הוא ואת מינאי לא וכוונתה ויל לאו בעל דברים דירי אתיט).

סח פ"ט חיקון דלחיים. יד) גיטין דף תי"ח ע"ב. טו) כלומר אין לירך לו לרדן. טז) ע"פ חיקון דלחיים. יח) המוסכר חסד בכ"י ודפוס ודלצין וכל"ל לפי דעתו.

סימן ט"א. ח) דלצין' השני לו (ל"ל ל') הכי ר' יעקב ז"ל תלמיד שיחיה ז) כן הוא דלצין' חמס בכ"י מר נחמתי. ג) דלצין' חמס בכ"י ור"י שיחיה ותשכח. ד) בכ"י, ודלצין' ואור פני גס הוא. ה) כל"ל במקום חדשיים בכ"י וגם בדפוס חמס דלצין' מסדו חמלות זה חדש ימים. ו) בכ"י חלל דלצין' נכס ז) כל"ל מפני המרה במקום וחיים לכל ישראל בכ"י וחיים כל ישראל דלצין'. ח) דלצין' נמנעתי. ט) דלצין', ובכ"י שיח. י) ואף לפי אבותינו מסדו בכ"י ודפוס ונמנעו דלצין'. וטעמו וכוונתו מרי שיחיה נמנעל' אבותינו כלומר אביו ואמו. יא) דלצין' וכל"ל במקום ז"ל בכ"י ודפוס. יב) דלצין' קסס. יג) מכלל עד וחדר מסד דלצין' כי קלד דהעמקה. יד) דלצין' וחידנה עיינו. טו) Caen מקום בצרפת. ועיין דברים נכוחים סכתב על זה המסד אברהם צעלינגער נר"ע פלדנקעל מאלטשטריטס שנת י"ז עמוד 185. ועוד עיין להמסד דוד דלצין' בספרו על דגנים עמוד 8. ועוד עיין להמסד הזה נמנעו לפי רש"ס אשר חוליא לאור עמוד XL. טז) דלצין' והדין. יח) דלצין' על דברי חדייין. יח) כן הוא דלצין' וכל"ל במקום לזו בעל דברים דידי את כלמן

אעים שזה אינו אומר דוכנתה אשתו ואביה סינך, מה בכך עדי אבותך) היו שם ועדיסלכ) סהודותכ) בעל דין שהוא אומר דוכנה סינך רכיון דלא אמר כ) קמיה ידי ובנתה אין בדבריו כלום כדמוכח התם. ועוד לדברי הדיין ההוא מעשה דההוא דאיל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל סלניא ובינתה ואכלתיה שני חוקה א"ל סלניא נולנא, ומסקנא דשמעתא דניא קאילכד). לדברי הדיין היה לו למחזיק לומר למערער לאו בעל דברים ידי את ותלך ותדון עם סלוני שמכרה לי, ומדהתם לא מצי למימר ליה כיש בעל בנכסי אשתו דקיל קנין פירות לאו כקנין הנוף דמי. ואם יבוא אדם למעון ולומר, מה שזכה אותו מערער באותו קרקע משום דלא שצן ליה המחזיק לאו בעל דברים ידי את, אבל אי שצן פענינן ליה, זאת לא זאתכ), דנראין הדברים כנון זאת סתח סיד לאלם, שלא יניחו ביד להספיד קרקע בכך, מדאמרינן בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה מאי לאו הכי קאמרינן לאו בעל דברים דידך הוא, ותוב אמרינן ראובן שמכר שדה לשמעון וכו' עד לאו בעל דברים ידי את נראין הדברים דפענינן ליה דאכסל תנא לאשמעין דאי טעין פענתא היאכ) נבי בעל ולאוכו) פענתא נבי ראובן שמכר שדה, אלא ודאי אפי' לא טעין פענינן ליה לאו בעל דברים דידך הואכ) ועוד אם יבא ראובן לרדן אצל שמעון בלא הרשאה מי מודקקין ליה, ונראה בעיני שאין שמש באותו דין אפי' אצל גדול בעלמא וכיש אצל יתום דאנן אבוהון של יתומים וכל מאי דמצינן למישען להו פענינן להו, ויכול האפיסרוסם לומר לו לאו בעל דברים ידי את לולי ספני הפירות, אבל מכה הפירות יש לו לאפיסרוסם לרדן עמו על הפירות בעל כרחו של בעל האשה ואין הבעל דוחהו אצל האשה בשום ענין מנו דביכ) משתעי דינא אנוסא, ויש מרבתינו שאומרים שאפי' יש פירות ואינן בשעת הרדן על נוף הקרקע לא משתעי אנוסא, אבל יש פירות בההיא שעתא בנוף הקרקע משתעי דינא אתרווייהו: ונראין דבריהן מדקאמר כ) הים דליבא פירות אבל אי איכא פירי וכו' דמיז) איכא נכסים שלא יהו בהן פירות לעתם. ואפי' ליכא פירי הוה ליה לאשתעווי דינא משום לתייהול) אלא קסבר אביי בחיבוריןכ) משתעי דינא אתרווייהו. ולדברי אותם הרבנים יכול אפיסרי לומר לו עלג) הבית צא מתוכו דלא בעל דברים ידי את, אבל על השכר תדין עמי ושלם לי מיד ולכשתוכה אשתך אחויר לך שכרך שאין [לי] מורשה על הבית לך) ומן הבית אצא ומהדרנא ליה

צעל הניח נכיו ודפוס. יט) נ"ב דף ל' ע"א וכו'. כ) נדלגין עדי חזקת אבות וסו' יותר ככון. כל) ועדיפי כליל נמקום עדיפי. כז) כלל כמו נדפוס נמקום להודלח נכיו ונמקום מלחוח נדלגין. כג) נדלגין ומכר נכ"י ודפוס. כד) נ"ב ס"ס דף ל' ע"ב. כה) חסר נדלגין. כו) דלי טעין טענתא היא בני צעל ולאו, כן הוא נדלגין וכליל נמקום דלי טעין טענתא בני צעל לא נכ"י ודפוס. כז) הדברים סתומים וכל נחת דכנו, סתומך שמי יתירות חלני ים לחוכה דפענינן ליה. כח) דלגין צניסין דף יח ע"ב דצעל נכסי אצמו לרדן דהשאה דלמדינן ליה לאו צעל דברים את. ומתאי דכ"ק דף ח' ע"ב בני רלונן שמכר שדה לממעון צלחמיות וכו' דלא מלי חמד ליה ציח דללונן לרלונן לאו צעל דברים ידי את דהיה לו לחיני להכפיל דבריו ולאשמעין צניי המקומות הללו דצעל לרדן דהשאה דלי טעין לאו צעל דברים בני צעל טענתא היא, וגם בני רלונן שמכר שדה לממעון היה לו לומר דלי טעין ציח לאו צעל דברים אין טענתא טענה. ומדלא איכפיל שמע מינה דלי לא טעין אכן טענינן. כח) חיקון רלחים נמקום הכא נדפוס ונמקום הכי נכ"י ורלגין. כט) צ"ס שלט צניסין סס הכי נכסינן ולא חמך חלל דלא נחת אפירי אצל נחת אפירי וגו' דמשתעי דינא אפירי משתעי דינא אנוסא. אכן נרין סס סוף פ' הסולח הנידסא כמו כלן. ל) נדלגין וכליל נמקום דלי נכ"י ודפוס. לא) עיין נ"ב דף ק"ו ע"א. לב) נדלגין ומכר נכ"י ודפוס. לג) לו על נדלגין נמקום לצעל נכ"י ודפוס. לד) הללון נמוגס וי"ל לפי טענין: ולכשתוכה אשתך

לאשתדל לה) וחדון עמי. וזאת הפענה לא ראינו בשאילה לכן לא השבנו עליה שהרי מדברי הדיין השני שא"צ הרשאה אלא למערער על אחרים, אבל למוחק האוכל סירות אין לומר כן, מדבריו למדין שזה המחקיק אינו רוצה להוציא עצמו מכח הבית וסירותיו:

סימן מ"ב. שאלה ותשובה:

נשאל לרבינו תם מקרה היא ונשאר יין נסך בקנקן מעט וערכתיו בחבית שהיה מחזיק יותר ממי מודיאות אם הלכה ומורין כן?
השיב רבינו. (ערכת השבתא) ולא יכולתי להאריך בדברים, אך אם לא ע"י ניצוקן) נתערב מותר, ואם היה מים בחבית כדי לכסל מעט יין שהיה בקנקן אפי' נתערב לתוכו מותר, וכן הורגלתי בעירי לערב ג' כרי מים או ד' בכל חבית וחבית כדי להתיר ע"י מילוק מינו כמי שאינו אם יקר מקדוהו כענין זה שאירע לכם, ואע"פ שספקי כי סתם יינם כמי ופירשתי בספק מין במינו שבתכתיב), לא סמכתי על זה להתיר לא לי ולא לאחרים, אך אם הספר מרובה יותר מדאי התורה חסה על מסוגן של ישראל, ואני לא אחוס ולא אודה בו להתיר. ושלוש ואמת לכלנו, ורענן בהיכלנו ורעננה ערשינו:

סימן מ"ג. מכתב רבנו משלם לר"ת:

רבינו יעקב אב גר"א בן גר ויון ויהרן כבר כתבה), ומבלעדיך אין איש להרים) ידיו ורגליו במרכבת נדיבי עם, כי לך ניתנה [תורה] למורשה, ועל ש"ך אנו חיים. לכן נפלאתי הפלא ופלא אני הצעיר הכותב על איש כמך שהכל בזה) הרעת והחכמה והעצה, שבהן נבראו שמים וארץ, איך לא הלכת בדרכי הקונה להרבות עוה"ע על תלמידך והפרות) על מדווחך ותלית) שמועת) התלמידים ללא דבר, הלא אם שמעת דברים אומרים מפי ולא ישרו בעיניך, היה לך לזרזי ולחודיעני לאמר, פלוני

שליך לי מורשה על הזית אחיר לך שכתב. לה) נלצין וכליל נמקום לאשתי נכ"י ודפוס. **סימן מ"ב.** א) ערוכת השנה כן הוא נכ"י, אמנם נדפוס ערוכת השנה, ואולי ל"ל ערוכת השנה. חס לשון נופל על לשון עריכת השנה מונעת אריכות דברים. ב) כלומר מחננת לקנקן חסידא לנו איסורא. ג) נספר הישר על חולין נדפוס דף ל"ח ע"ד והלכה סימן שפ"ג. ד) נחמיה. והשנה רבינו זאת הונחה נהנה יורדכי פ' השוכר את הפועלים ועיין ע"ז דף ע"ג ע"א חוס' ד"ה יין ציין.

סימן מג. תוכן המכתמים הנאים תכלן ועד סימן כ' הוא הויכוח שהיה לו לרבנו ומשלם עם ר"ת. ורבנו משלם הלו היה מילידי נדבונה ושם היה חיתן מושנו בעלת הרבנים והגדולים אנשי שם שהיו שם ונחמס ר' אברהם אז נ"ד צעל האשכול. עיין בבבלי הלכות קריאת התורה דפוס לכוז דף י"ג ע"א שחמס שמו נחך גדולי נדבונה תחת התשובה שהייתה שם על דבר קריאת התורה נחמס. לכן נעת רינו עם ר"ת כבר ילא מנש ותקע חתלו צמלן (Melun) כמו שנהלה נכמה מקומות שדומה ר"ת על שם מקומו הזה וכאשר תראה בהערותי. ואורות רנו משלם נר נתן עיין מה שכתבו החכם לזוק כהן. REJ. I p. 235 ff. והחכם גרמס Gallia judaica p. 352 וכפי הנראה מחוך המכתמים עוד מכתמים אחרים סיני זה לזה ובאנדר, ופעמים שחקר נוכח על מה שדומה עליו הנוש"צ. וחלו הן מעוות שליין יסלן לחקון. לכן התשובה סימן נ"ה לא העריך ר"ת לרייז אלא לבני עירו ונגדו. א) נכ"י וכל"ל נמקום אנדר נדפוס. וריוח נזה על תלדי שם אפיו של ר"ת ויפה כח הנן כח האנ. כי פני שניהם כפני ושה. ג) משה. ד) נדפוס לא ירוס (ג"ל ירוס) איס. ד) חיקון רלו"ס. ה) כ"ל נמקום איס שהכל נו כמוך נכ"י ודפוס. ו) כ"ל נמקום והסלחה נדפוס וגס כ"י. ז) אולי ל"ל ומשנה. ח) כן ל"ל נמקום שמחת נכ"י ודפוס

כך שמעתי מפיך וכך וכך יש להשיב. ואם שמעת אמרתי. ואם היחה תשובתך בנחת אשובה ארעה אחרי דבריך ואוכלם בדבש לפי:

א. (בענין מנה ימים וקדש החדש).

ממה י) הצד העזתי פני ברכותי. והנני משיב יא) לפי עניות דעתי, דע לך רבינו כי נירסת מנה שנים וקדש יובלי. כך נראה בעיני שהיא עיקר, כי לא מצינו בכל התלמוד נירסא אמרה תורה אלא בדבר ששש ומפורש שהצדקים מדין בו, כגון אמרה תורה הכא עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת יב) וכו' וספירת יובל היא מפורשת בתורה וספרת לך שבע שבתות שנים וכו' מכאן ספירה לשבתות ולשנים, ואותה ראיה שהביא רבינו ממסכת מנחות היא תשובתך. ואם הייתי שכנגד הייתי מחזיק בדאחריו ליה חכמה לרי יהורה כהא, כי אותו פירש שפירשט סמוך לביאתו ניכר בלבנה קטנה אי אפשר לעמוד דאיכ עיקר הנירסא חסירה היא מן הסדר, והיה לו לומר ניכר בלבנה קטנה, ועוד מהו סמוך לביאתו, היה לו לומר בביאתו ניכר, וכן בעצרת בביאתו, מהו סמוך. ועוד תינה חרש אלא עצרת היא ניכר בלבנה קטנה. הלא בששה בסיון אינה הלבנה לא כיתרא לא כנפיא אלא כקשתא, ומאחר שהיא כקשת מי יוכל להכיר בה אם הוא חמישי או שישי, אלא כודאי יוכל היא הנירסא וכך הוא פירושה, מה יוכל סמוך לביאתו ניכר כלומר סמוך לביאת התחלת חשבונו ניכר, למה הוא סמוך למחרת שנת החמשים, כי מיד שעבר שנת החמשים מחרתו מיד מתחיל ביאת התחלת חשבון היובל האחר שלא ישתנה לעולם, אף עצרת סמוך לביאת התחלת חשבונה ניכרת, זהו מהר"י הראשון של פסח שלא ישתנה לעולם או היא ניכרת למה היא סמוכה, ואם ממחרת השבת בשבת בראשית משתעי קרא לא תהא ניכרת ביאתה, כי פעמים שהיא מחרת י"ט הראשון של פסח ופעמים שהיא שני או שלישי או רביעי וחזו לא מיד:

ב. (בענין שער ר"ח בריה).

ומה ששמע רבינו אומרים משמי' ששעיר ר"ח דאינו קרב, שמע השומע ומעה, כי לא אמרתי שלא היה קרב אלא כך אמרתי שלא היה נזכר במקום שהיה לו להזכר, אלא כסדר התורה ואיזה זה ראש השנה, כי בחומש הפקודים כשהזכיר במוסף ראש השנה ושעיר עזים אחד לחטאת, אמר הכתוב מלבד עולת ההודש. הרי דהוא עיקר קרבן החדש ועוד דהא בחטאת משתעי קרא, והיה לו לומר זה חטאת תקריבו מלבד חטאת התודש שכבר קרב, כדרך שהזכיר במוסף של יום הכפורים ושעיר עזים אחד לחטאת מלבד חטאת הכפורים. ולא רצה הכתוב לזכרו וכסדרו שלא רצה להזכירו על שבא חטאת לה' על קיטרוג הלבנה ובהכלעה היה קרב ח).

ט) כנ"ל לפי דעתי נזקקו שמעתי אמרתי נכ"י ונזקקו שמעתי אמרתי חס (וי"ו של ואם נוסף נעשות על ענין ראשון) גדפוס. והכונה חס שמעתי אֶבְרָהִי כלומר שנאמח אמרתי מה שמעתי ונס חשונתך בנחת אז אשובה וכו' והגלון ש"י הגיה נספחו שמעתי אמרתי י. נחמיה כלומר הייתי עושה כן כי מעולם לא העמתי פני ברכותי נסוח לז. ודל"ס חיקן מזה נזקקו מזה ולפי זה סעו מזה הלך ומחמת כן שלא נהג רבינו כן עמי הנני מעיז פני ברכותי להשיב על דבריו. יא) משיב כלומר על מה שמעתי שדבר ר"ת על ר' משולם קשות. כי לפי הנדלה לא כתב ר"ת אל ר' משולם עליו על ענין זה. יב) נזקקו מנה ימים וקדש חדש נס"ס שלנו מנחות דף ס"ה ע"ב. ועיין שם חוס' ד"ה מה חדש י"ג) שס. ב. ח) כלל נפסקה האגדה נאמלע ונאגדה מחמת האגדה. ומחזק מסונת ר"ת נכלס סעוד עסק ר"ת נאגדה נענין חרומה שלא מן העוקף. ועיין לקמן סימן מ"ז אות ד'.

סימן מ"ד [תשובת ר"ת לר"מ על ה"ל].

א. (בענין מנה ימים וקדש החדש).

בר דלא) מסיק אלא כדמסיק תעלא, מבי עללא, (לישרוף חרדלא). וליגמע חלא, ואנא ואת שלם, הרב ר' משולם, אשר כתבת, עיקר על הנרסא שלא לצורך ולא מחמת קשיות נפלאתי עליך, כי המניהם [שלא] (ו) לצרכה) אינם בכלל ברכה, ולא זכה, לשכר תרומת הלשכה, ומניה חנם, בעיני דנם, למדורי נהינם. לא ריך [אלא] (י) שנשתנית מכל שאר המניהם כי הפשוטות לקחת. ויש לך לדעת שמי שכתב מנה ימים וקדש החדש רווקא כתב, ובעל התלמוד כתב, שתלמידים המניהם אינם מניהם דברים של תימה. ואפי' היתה נרסת מלכותך) כן, ליסמים שנכתב כיבשוה, וכיש שיווע אני שאינה כן, שהרי ר"ח מאשריק היה וכתב כמותו, וגם הלכות גדולות מאספמאי ברוב הנהותך לא הסכימו, ועוד כי שיבוש גדול כתבת כי לא יאמר אמרה תורה אלא כדבר שהצרוקים מורין כן, שקר הוא, ושפיל לסיפא רדיהי) דקאמר מפני מה אמרה תורה הביא עומד וכו' ופני מה אמרה תורה נסכו לפני כהן, ודבר זה בעיני אין צדוקים מורין, וראה לפתנסגי) הגרם כאתרונים, ואם מפני שבוה יש מפני מהי, לא נשתנה בכך, ועוד אמרין (ט) עולת חרש בחדשו אמרה תורה חרש והבא לי (תרומה) קרבן מתרומה חרשה, ופערך דעת הברם, ואם מפני שהיא חשובה לצדוקים, הא ליחה, דההיא רמנחות) לעיקר דרשה נשתית ולא לתשובתם, דסוכא נמי איכא התם שאין הצדוקים מורין כן, ועוד שבוה הצדוקים מורין כדאמרין במגילה) ובערבין (י) מניין שאין מחשבין שעות לחדשים ת"ל עד חרש ימים ימים אתה מחשב לחדשים ואי אתה מחשב וכו', ולא הזקק לדרוש שמחשבין ימים לחדשים דו"ל קרי בי רב הוא אלא שעות יט) ועוד דרשות הרבה יש להן) איתוקים חנא דשבויעיא שחורו בהן עיי' דרשות דתמימות תהינה, ואותה כה) שפירש אמרה תורה מנה ימים וקדש חרש וכו', ימים ימים ומנין מקיש מה חרש סמוך לביאתו ניכר, פירש עיקר וניכר דסמוך לביאתו ניכר, רבי מיכסי

סימן מד. א. כן נראה מתוך הענין, שמכאן והלאה תשובת ר"ח וכן הגיהו דלזים ושייר בספרים. אמנם דפוס וגם כ"י התשובה מחוברת עם השאלה עלי שום פירוד ומגלי דמו תמורה סכאן מתחיל תשובת ר"ח על דברי ר"מ, ה) זר דלא שתי תינות כן הוא כ"י וכל' במקום דרדלא מנה אחת דפוס, ג) עיין יומא דף מ"ג כי הווי ר"י ור"ל נפרה לא הווי מקבץ ויניה אלא כדמסיק תעלא מני כדלא וכן הוא המלמד נ"כ נדה דף ס"ה ע"ב ועיין פירש"י שם כלומר דלא הוי ילפי מירי, אלא סדרינו ככאן סינה הלשון קלת ואמר במקום כדלא עללא ללורך החרה, והענין אחד כי עללא כמו תמורה וזי עללא מוכין על הסדרה, ו) ריוח על פסחים כ"ח ע"א חזר רב יוסף כפא דחפס נגדא נגויה נישדוק חרדלא, ו) דההמשך אל וליגמע חלא נראה סדרינו כמו נישאן אחרינא דרש"י נישדוק צדין וימית ד) שלם ללורך החרה עם משולם, דפוס ואשתלם במקום וחת שלם, ה) כלומר על ויה נשתנת שנידפא, שהיא נחמה שלם ללורך, נראה צעניך עיקר נפלאתי עליך לא מוחמת קשיות ו) כל' וחסר נכ"י וגם דפוס, ז) לנרסה במקום ללורך ומשעם החרה, ח) זכה בלשון יחיד במקום זכו ומשעם המדח עם דרכה ולשכה, ט) עיין כחיות דף ק"ו ע"א, י) כל' לפי דעתי וחסר דפוס וגם נכ"י, יא) כמו מדינתך, יב) רחיש דף ע"א ע"א, יג) כמו לדגדג וזכר ללחות הלשון נפתחם היותהם עם הנגוס, עיין סוכה דף תיש ע"ב ונרש"י שם ד"ה הנדה, יד) מפני מה אמרה תורה ופס רב חניה חורה, טו) כל' במקום כדאמרין כ"י ודפוס ועיין חו"ט רחיש דף ה' ע"א ד"ה חורה חורה, טז) מנחות דף ס"ה ע"ב, ז) מנינה דף ה' ע"א, יח) דפוס ערובין ולא מלחתי ויקוונו לא צעדיך ולא צעדין ולא ז"ל חזר דף ז' ע"א, יט) כלומר למעוטי, כ) כלומר לחיחוס ונמנעא שלנו ליחה ליחוס, כא) ואותה מוסב על הדרכה, ואולי לריך נגוס

סיהרא ידעינן דלמחר בעי לקדושי, וכן בעצרת בלכנהכנ) שהיא בת ה' ימים ידעינן דלמחר בעי לקדושי [בין מלפני שבת] כג) אי נמי מלאחריו, כראמרינן בסמך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה, אבל אי אמרינן אחר שבת בראשית וימנין וכו' ידעינן ביד וזה כהלכתן. ועל המעות שהנחת, אחר מעשה; כמה מעות יש בו, שפירשת סמך להתחלת חשבונך, וחרא דססח מי הוכידו אצל עומר, אם הוא אחר שבת בראשית יותר הוא ניכר הרבה. ויובל כלשון מקרא אינו שבת רק יובל ועוד כמה ניכר, דבכמה שנים חלוק יובל בין ר' יהודה ורבנן(ד) ועוד שניונות במעות הנהותך שהיא לא לצורך ושקר. כל רואי פירושך ילעינו לזכרם):

ב. (בענין מאן דלא ידע בכמה שנין בשבוע חזא):

ולא דיך שמעית כאחת ביובל, כי גם הוספת בחמאתך פשע כמו כן שהגיה שלא לצורך ביובל כהא דאמר רב הונא בריה דר' יהושע שמענו משמך שגירסת בסמוך אמר רב הונא בריה דר' יהושע האי מאן דלא ידע בכמי שנין בשבוע הוא עומד ליחשיב כללי ביובל ופרטי בשבוע וניבצר תרתין שנין וסי' וכו'א). וחסרת ונישקול סכל מאה תרתי ופירשת אשר יחשוב האדם משנברא העולם וניחשוב כללי ביובלי דרכבנן קים ליה כראמרי' בריה ולאמוקי מדרי יהודה, וניבצר תרתי שנין ססה שאנו מונין לכריאת עולם, בהאידינא התקיי' ניהשוב תחייא לפי שכל שני העולם עד לאחר י"ד כיבוש וחילוק כולו כללי בר מתרתין שנין שהרי משנברא העולם עד מתן תורה אלפים ותמ"ח, וניד שנים עד לאחר שהחילקו) [ואיכ] התחילו למנות יובלות אלפים ותק"ב, ומשום הכי כשפחת מן החשבון שנתיים היו כאילו התחילו חשבוננו מלאחר שהתחילו למנות יובלות, ולפי חשבוננו עתה שנת ר' בשבוע, והקשית לדברך לא חרב הבית בשנייה בסוצאי שביעית, ועוד שאתה עושה מכל שנים שמיטות ויובלות משחלקו ועד עכשיו והריג) ססקו כל אותן שנים דאנליגו סנחריב(ד) ועוד גלות בבל, ותאמר דרב הונא לא אויל בחר אותן הססקות. והא דאמר שחרב הבית בסוצאי שביעית בשנייה(ה) לפי חשבון שהיו מססיקין קאמרי' אבל רב הונא לא סבר הכי, גם כשתרונן מעית גם בניסחתך טעית, כשתרונך שלקחת חשבונך כששומה מיום שהתחילו למנות לאחר י"ד רכיבוש וחילוק, הא ליתא, דבעיית אי כדברי המקשה בערכין אית לך ובהתחלת בניין עזרא התחילו למנות ובשיתא שלמו תיך דבנין הבית קשיא לך, אי כדברי רב אשי(ו) המתריץ דהוא בתרא והלכהא כוותיה לדברך בעל כרחך שית שנין עד דסליק עזרא לא התחילו ובשביעית שלמו תיך דבנין הבית קשיא

ואותו שדרש ומוסר על ר' יהושע מנחות טס. כג) חיקון רח"ס נמקום ככל טנה דרפוס וגם כלי. כג) כלי' ע"פ חיקון רח"ס וחסר דרפוס וכו'. כד) שחלקו חס טנה חמשים עולה לכלן ולכלן לו לא. דה"ט דף ט' ע"א ונשאר מקומות. כה) כ"י ורפוס חין כלן פירוד גין הדבקים, אבל יען הענין המדובר צו מעשה הוא דבר חדש שמו לו מקום פטוי. ב. ח) ע"ז דף ט' ע"ב הגידסל שפטינו היא גידסל רס"י האי מאן דלא ידע בכמי שנין בשבוע הוא עומד ניספי חד שחל וניחשוב כללי ציוצלי ופרטי בשבועי ונשקל ממלח מרי ונשדי אפרטי ונחשנייה לפרטי בשבועי וידע כמה שני בשבועי וסימנך וכו'. וקאי על מנין השנים לאחר החצון לדעת רס"י. ועיין סס נחום' ד"ה האי גידסל ר"ח האי מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע ניצל תרתין שנין לו ניספי חמש שנין ונחשוב כלל ציוצלי ופרטי בשבוע וסימנך כי זה שנתיים וכו'. וקאי על טנה מלכות יוניס, ולשומה זה גידסל ר' משולם ופירושו טקלי על מנין טנה העולם, ועיין לעיל בספר הישר הדפס דף כ"ד ע"ד סי' תל"ב. ג) ארננים טנה נמדד וי"ד טנים של כיבוש וחילוק, ג) כלי' נמקום והס כ"י ורפוס. ד) ערכין דף י"ב ע"ב. ה) טס. ו) טס י"ג ע"א. ז) כלי' ע"פ חיקון

לך. ואח"כ דלא כחד ומשוית ליה לרב הונא מועה אפי' לסי גירסתך שהיא שלא לצורך ולא מכה קשיות. וגירסתך מעות רבדאי הינ בכל הספרים ובשל אסמא ובשלכם — ואח"כ מלכ בורה — תישקול מכל מאה תרתי דהלכתא כר' יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן, חדא דהכי פוסק רב הונא דנירמא הכי איתא ועוד כללי (הם) מאיות והיכי לימא ליחשוב סמי בשבוע והאיכא חדא שנתא יתירתא ביתר מחמשים) ואם באת לעשות כלל מחמשים אין כלל כללות שבאותה שמועה כן. אבל לסי האמת כללי מאיות דברי יהודה קיימא לן. ומסקם שאתה מביא מוכרע אשר הרשעתם בעגלתי שפירשתי בשמועות תנא רבי אליהו (ו). ואע"ג דאמרין בריהי לאפוקי מר' יהודה, במהרורא קמא כתבין וחזרתי ודנתי מהיהא שמעתא דהלכה כר' יהודה. ומשם כמו כן לסמי וקודם מעשה אמרתי שהלכה כר' יהודה, דקחתי סתם משנה באחר בתשרי ריה לויבלות ומוקמינן כר' ישמעאל (א). דרדשי הכי, ורבנן סבעי להו לאי אתה מקדש חדשים, והאי רבנן לית הלכתא כוותיהו, חדא דסליני אסתם מתניחין ועוד דכמה סחמי איכא דמקדשין חדשים והכי מברכינן (ג). ורבנן ששום הוא דהלכה כר' אלעזר בר צדוקי (ג), ומדרש לתוספתוי (א) אבל מתחילתו, איצטריך סיפא (ו) דקרא למעוסי תוספת יובל בסופו לסי משנתנו שהיא סתם והלכה, ורבנן דרשי ליה לשנת ג' שאינה עולה לכאן ולכאן דמייתר להו לסי מאי דסבירא להו כר' אלעזר בריש (א) אבל ר' יהודה לא איצטריך ליה (א) כרמוכה בנדרים ס' קונס יין שאני טועים (א) דתניא וקדשתם את שנת החמשים שנה וגו' ר' יהודה אומר וכי ואיהו לא דרש קרא אלא כסתם מתניחין דרית, והאי דלא אמר לאצוקי מדרבנן ור' אלעזר בר צדוק דמתניתא גיטוי (א) אבל ר' יהודה ליחא כמכילתא (א), ואותה ברייתא דנדרים לספך הוכירה בקוצר ולא הוכיר דברי תיק דיליה דלית הלכתא הכי. וכל מי שיש בו דעת לישאל יכול להבין שהלכה כר' יהודה, ועוד דאמר' בשילתי ערכין הא ודאי דלא כר' יהודה (א). ועוד דאמר רב הונא ונישקול מכל מאה תרתי ונישרי אפרמי. ואח"כ מניהו ומחסרו שאין זה דבר שיניה אדם מתוך דוחק, וכמו שאתה מחסר זה כן אתה יכול לומר על כל הלכה אין הלכה איתמר. ולולי אחר אמרו גזרתי עליו נידוי שזה קרוב למעשה כוחים שהשיאו משואות ושכרו להעיד על הלבנה לקלקל תיקון המועדות, כמו כן חסרת שלא לצורך לקלקל תיקון שמימות ויובלות.

ר"ח'ם נמקום כלליתם נכ"י ודפוס. (ח) אמנם זה רק אליבא דר' יהודה ולי'ע דלי'ב חיינו חן ואלו ועוד. (ט) כלומר מה שסני' ר' משולם ליה' דלי'ן הלכה כר' יהודה מדאמרין דלי'ם לאפוקי מד' יהודה, ע"ז כנר העיר ל'ת לעיל בספרו. ועיין ס' ח"צ בדפוס, וס' חסד' שרי' כנר דבריו לעיל בשנת תתק"ט ומאמר שהתפוצה הזאת נכתבה בשנת תתק"ג אי' דבר דנינו לעיל היו כתונים ד' שנים מקודם לה. אמנם קשה שזאתו סימן כתב נסופו דף ל"ה ע"א בדפוס ח"ל: "כאשר התנתי לכ"ז משולם" (כן הוא נכ"י חל' בדפוס לנני ומלואם), חף שהתפוצה זאת נכתבה ד' שנים אחר זה. ולי' שהכנים ל'ת הדברים האלה אחר כך נמהדור' בתל' בתוך דבריו הדל'טונים. (י) ריה דף ט' ע"א. (יא) ס' דף ט' ע"ג. (יב) מקדש חדשים. (יג) ר"ה דף כ"ד ע"ג. (יד) כלומר מיתור לשון שנה. (טו) לסי דעתי ל"ז ירמ' דקרא שחרי המלות שנת החמשים דרשתי מנייה למעוסי תוספת יובל נסופו הן קודמין למלה שנה. (טז) לקמן דף כ"ד ע"ג. (יז) כלומר לא איצטריך ליה להך דרשא חל' להך דר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן זנוק. וחל' לך למחוק התיבה לא וכלומר ר' יהודה לא דרש כנגדן ס' משום דלי'טריך ליה הכי' קרא דשנת החמשים שנה לדר' ישמעאל ותיני' חידך דרי' ס' (יח) נדרים דף ס"א ע"א. (יט) כלומר משום שדני' ר"א נר לרוק ותנא קמא דיליה טעוים לקמן בשנת ריה דף כ"ד ע"ג. (כ) נכ"י ליחא כמכילתא נמקום ליחא נמכילתא בדפוס, והאחרון נכון ונמכילתא כלומר נמנעת ממכתא דלי'ן. (כא) ערכין דף ל"ג ע"א.

ג. (בענין שעיר של ראש חדש בריה).

ועל שעיר של ראש חדש ששלחתה) לך שקרב שהיה דחניא בתוספתא דשבעות היה ר' שמעון אומר שלשים ושנים שעירים קרבים לישראל בכל שנה וכו' (ז) ומדברי ר' אליעזר הקליר שפייס) הן מוספי חדש עשתי עשרה, ונתיישב לך אלא שמירשת בכנסא מתכסה בו שהתורה כיסהו ולא כתיב ביה. בכנסא נשרוף חרדלא שנהיה ורכאל). הא את הוא דאסרת בתשוכתך שהעיקר חיסר שהיה לו לוטר ניכר בלכנה קטנה הכא חיסר יתרה) שחמאת לא הזכיר. ועוד אי כתב מלכר חמאת קשיא טובא רהוה לו למידרש כדרדשינן מלכר חמאת הכפורים כפי קמא רשבעותו). ועוד לשון חג שהחדש מתכסה בו לא משתמע אלא איורו חג שהחדש מתכסה, ועוד חג לא מתוקם שפיר אלא כרשרשי' או תבחר לשון ערוסים כרמשרש בערוך ע"פ מררשו). ודרך ליתחם):

ד. (בענין תרומה שלא מן המוקף).

הכל היום יתרוש החורש ויתריש המחרישה) על כל הנהותך, שאתה אומר שנירסא חיישינן שמא עשאה בעל הבית תרומת מעשרו). שכך מצאת הגירסא בפירוש). ושקר אתה דובר שלחה שם ואני אשלח וחצי שכר הדרך עלי ונשתעה ונראה ועוד שאתה מודה לדברי שכן הוא כמו שאני אומר כיש שאני שונה תרומה ומעשר ומן התורה אסור ועי' הדחק [שרי] כר' ינאי ביבמות ד) וכו' אליעזר

ג. א) כן הגיה רמ"ם במקום ששאלתי. (ז) חוספתא פ"א דשבעות ועס נאמר שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה. ועיין בתוס' ר"ה דף ט' ע"ב ד"ה שסדמט ונצילה דף ט"ז ע"א ד"ה אחסו. (ז) נאוסן דמוסף ר"ה והמיות אכר הנה מרובעות כסא. ועיין בתוס' ר"ה טס. (ד) שתי מלמדות חוברו לו יחדיו חדש חיינו דלמתי אינשי כפול דמעל נגלה נגוזה כפוק מרדל נפסחים דף כ"ט ע"א ועוד הך דאמר מר בריה דרבינא מוסיפנא חיוצתא כלפי כנאיה דדנא חולין דף י"ג ע"ב והאחרון הוא ליטנא מעליא וכונחו מר. משולם נלכד דדברי עמנו. (ה) כלומר המספרן הוא יותר גדול מלל הזכיר שחמאת החדש מתכסה. (ו) שבעות דף ז' ע"א כלומר שלש לא זכרוהו כדי שלא יהי נדרש כמו בני מלכר חמאת הכפורים ולא מעוסם שנהלענה היה קרב. (ז) בערך כס. (ח) גם כאן עשיתי פירוד בין הדנקים נכחי וגם נדרפוס. כי לפי דעתי המאמר מן הכל היום וכו' מורה על הענין החדש סינא.

ד. א) מאוד רצו המנוכות גענין זה. נכחי ליחא הכל היום יחדש החדש ויחדש הממריסה. ונדרפוס הכל היום היום החדש ויחדש הממריסה. והשלישי הוא חיקון רמ"ם יחדש המורס במקום חודש המורס. והוא הנכון. כי נלחי כסא דוח ר"ה זזה צעוק לסונו על יפעיה כ"ה. כ"ה. וכונחו לומר האם כל היום ובכל עת יהיה מוכרח לסדר אדמחו ולהולין את הממריסה על צדו להפוך ולסחור את כל דברי ר' משולם ולהוציא את הקמטונים אלו הגחמיו ועשיותיו. וגיסי החסם ר' דוד קויפמאנן כי אמר לי כי לפי דעמו ל"ל ויחדש הממריס במקום הממריסה וכונחו האם כל היום יחדש המורס כהנ"ל או יחדש הממריס כלומר או ישמוק ויחדש מלכר כלס מאמר שאין אהא שמוע לדבריו ולחוכמתו. ודפס"ח. ובגליון ספרו של החסם ט"ר שנשאל לי מאדשי העדה רק"ק פראג מנאל חיל: מכלן וליין לא נמלא נחשו' ר' משולם שלפנינו אך נפסקה צאמצע מ"כ. ומכל על דאדכן כי נגלל כן גם דברי רבינו הם נקושי ההצנה נאיו מקומות. (ז) המלות משך מלאת הגירסא בפירוש" הן ע"פ הגהת רמ"ם ומסרים נכחי וגם נדרפוס ולזה חוסין רמ"ם נגליון נחוק עגולה (ר"ה) או אפשר ליחא ספר אחר שכתב רבינו משולם שמוע (סס). וזה נלחי כסא הנכון כי ע"פ זה יש להניח מה שכתב ר"ה אחר זה ושקר אהא דובר וכו' עד ונלחא מ"כ שהוא מורה על הספר שהזכיר רימ שמוע הגירסא סס. (ג) צימ דף ל"ה נתימאל דרז נחמן צר ינאק ועיין חופ' סס ד"ה שמוע ועיין לעיל נדרפוס דף י"ג ע"א ס"י. צימ. ודף מ"י ע"ב ס"י תפסח ודף ס"ה ע"א ס"י תפסח. ודף ס"ה ע"ב ס"י תפסח. ועוד עיין לעיל נדרפוס ס"י דף ז' דף ינאמו

ב"י דפירות ערוגה) ומשחנרום שיבוש תרומת מעשר תצטרך לתרוצם ולא תמצאם, דהיינו דנישין) מוקמינן ליה במילי אחדי משום קשיא דמוקף ומיתוקמא תנתינ דבבא מצינא בין כהנים בין בישראלים ואיכא למיתש לדרבנן כמו לדאורייתא כרמוכה בנישין. ובפיקדון תמרינן דרוצה אדם בקב שלו ומובין ליה לכהנים בדמי תרומה הואיל ואמשר לברד, דאי לא הא לא קיימא הא, דהא קייל אפילו בא לו בעל החלום ואמר לו של מעשר הן? ואפי' כתב בכלי תרומה כר' יוסי תלינן בחוליקא) דרובא תולין מתוקנין הן ומה שכתב עליהן לפנחייא בעלמא נכתבט). אבל בפיקדון יבא בעל הפקדון וירצהי) את פקדונו דרוצה אדם בקב שלו, וחויא) לא ליגרום עליו [אלא משום] שמא יצטרך או שמא יוקירו או משום דמברכין, ולבי ולבך יודעין שלא כתבתיו משום שהיית סובר שהוא טעמו של רב נחמן בר יצחק וכך לא כתבתי מחשעה קבין אלא משום דמברכין, וברכה וחיים לעוסקין לשמה יוכו לשמה ומשכורתם שלמה:

סימן מד. תשובת ר"ת נגד רבנו מישולם.

א. (בדין דחומץ אם יש בו משום טעם גברי.)

לבי ראה מורי הוראה), ולא מיראי הוראה, ואלמלא מוראה, שמתים כראי), כי קראו קריאה לבראות בריאה הרשה, למכור ביד אשה, כל מהרה וקדושה), בקול ענות חלושה), וכחומר להמר, היה להם החומרה), וכמצי' חיצות, אמרות נמרצות, כי החלו להצותו), בגודרי פרוצות, לינפות שיטות, להטות בהטות), טענות והירוטות, להישנות בפשוטות שומות, נשים חטמות), בעלות פטמות), והיום הזה תאמרנה לנוים להביא חומץ), לא נבואת ברמץ). גם טובלות שחר בעור חמה וזרחת, חזר לדבר סימן לסיתוי שמץ, וטבלת סתך בחומץ), ועל שתייהם בשתהן, כי כל הבא להודות בפשוטות יש לו להעלות על לבו במה טעה זה הנאון או כל הנאונים, כי דבר פשוט הוא אפי' לחינוך דתנא ע"ז בשיח שנין דחומץ שלנו אין משום יין נסך כאשר פשוט היתר יין מבושל. כי שניהם למדין מן המשנהיג). ויש לתת לב איך

דף יג ע"א ועיי' פ"ב חומץ ד"ה חלל. ה) ס"ס ע"ב. ו) גיטין דף ל' ע"ב ועיי' פ"ב חומץ ד"ה וי. ז) סנהדרין דף ל' ע"א. ח) מעשר שני פ"ד מ"א. ט) יצמות דף קט"ו ע"ב. י) מיקון לחם במקום יכלם ככ"י ודפוס. יא) כ"ל במקום וכו' ככ"י ודפוס. וכונה רבינו בזה שסתי דבר ולא כל דבר מתירונם של רב כהנא ליצטריך נמי לחיזוקו של רבניי. כלומר אף שאין אדם רוצה בקב שלו יומר מתעשה קנים של חזרו מימי דולת הוא בקב שלו תפוס שאל יצטרך לו תפוס דמנכין. ועיין לקמן דפוס דף ע"ד ע"א ודפוס שלנו סימן מ"ו חות א' ולפי דעתי חיה אדם חסר כח צנזין הדברים ומו לא לגרום עליו:

סימן מה. והפסד ש"י כח צנזין פסדו: גם זה חליו אך צדק רוח אל בני עיר. אבל לדעתי האגדה האלה שלה ר"ת אל מלון לבני עירו תנא. ולפי הנראה שלנו תנא שלית ציוד ל"ה לשאל את פיו על הדפוס אשר נדל ל"ה. ועיין לקמן חות ה' ב"ב וחות ו' וחתלתו. ח) כן הוא ככ"י, ודפוס מורי הנדל ודפוס חתק מורי. וחלוי ל"ל מורי המורה. צ) ככ"ל ל"ל לדעתי במקום ראה ככ"י ודפוס והוא לינפא דקדל נחום ג' ו' ושמתיך כדאי. והפסד דוד קיפמלחן כחצ' לי שלדעתי יש להחזיק בדלא שסיה אחד מן הפוסט הסמלים ודומה על נמחמו לאסור מה שהתיי. ג) רוח על טיילת דה מנעור יוס שהחיר ר' תפסל וגם על הספיטה עניש. ד) כלומר גדליות שליון חקקות. ה) כלומר מורד האיסור הוא להם כחומר להצר. ו) למלא רזון ותפן. ז) בטריות כמו טומות וחלוי ל"ל בטריות, אלו העניינים גיטין דף ל"ז ע"א. ח) חטמות כן הוא ככ"י וגם דפוס ולא אדע כוונתו כי מ"ה לחטמות עם הכספים, וחלוי הוא מלשון חסל או טייל שחללות. ט) חמדות דברים כדנדי העל ודיק. י) רוח על פסחירו חומץ יין נסך. יא) טייל ענפול. יב) רוח ד' ייד. ודומה על ענין הספילת והספון. יג) ע"ז דף כ"ט